

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Vuosikertomus pohjoismaisesta yhteistyöstä 2023

Pohjoismaiden neuvoston
Suomen valtuuskunnalle

Pohjoismaiset yhteistyöministerit vierailulla NordForskissa, Osllossa syksyllä 2023
Kuva: NordForsk / Simon Jernroth

Kannen kuva: Pohjolan päivän liputus
Kuva: Kimmo Räisänen / UM

Vuosikertomus on laadittu eri ministeriöiden, järjestöjen ja pohjoismaisen yhteistyön sihteeristön toimittamien yhteenvetojen perusteella.

Esipuhe

Euroopan ja sen ympäristön muuttanut turvallisuuspoliittinen tilanne on leimannut pohjoismaista yhteistyötä myös vuoden 2023 aikana. Pohjoismaiden neuvoston huippukokouksessa hallitusten ministerit ja neuvoston edustajat keskustelivat sekä Ukrainan että Gazan vaikeasta tilanteesta. Pohjoismaiden ministerineuvostossa yhteistyöministerit päättivät ottaa Ukrainan mukaan kansalaisyhteiskuntaan painottuvaan lähialueyhteistyöhön.

Islanti toimi Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajanaan vuonna 2023, jolloin aiheena oli "Pohjola – voimatekijä rauhan puolesta". Vuoden kantavia teemoja olivat rauha pohjoismaisen yhteistyön perustana, Visio 2030 -työn edistäminen, ilmastouhka ja vihreä siirtymä, sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulma, yhteiset työmarkkinat sekä IT ja digitaalinen kehitys.

Visio 2030 ohjaa entistä voimakkaammin toimintaa Pohjoismaiden ministerineuvoston laajalla toimialueella, samoin kuin vision toteuttamiseksi laadittu vuosia 2021–2024 koskeva yhteinen toimintasuunnitelma. Kaikilla sektoreilla työskenneltiin aktiivisesti vision tavoitteiden edistämiseksi. Eniten huomiota herättivät kesäkuussa julkaistut pohjoismaiset ravitsemussuositukset. Ministerineuvostot käynnistivät vuoden aikana seuraavan toimintasuunnitelmakauden valmistelut. Vuoden 2022 väliarviointi ja vuoden 2023 tilanneraportti osoittavat, että edistystä on tapahtunut, mutta työtä on vielä paljon.

Suomi jatkoi kokonaisturvallisuuden painottamista erilaisissa kokoonpanoissa ja pohjoismaisen yhteistyön eri tasoilla. Tähän kuului varautumisyhteistyön ja resilienssin vahvistamisen merkityksen korostaminen.

Vapaa liikkuvuus on yksi pohjoismaisen yhteistyön kulmakivistä, joten työtä muissa Pohjoismaissa tapahtuvan asumisen, opiskelun, työskentelemisen ja yrittäjyyden helpottamiseksi jatkettiin. Rajaesteiden poistamiseen tähtäävä toiminta vahvistaa jalansijaansa pohjoismaisessa yhteistyössä. Tilanteeseen on havahduttu koronapandemian jälkeen ja etenkin pandemian seurauksena matkustajille ja raja-alueiden asukkailla koituneiden haasteiden myötä. Pohjolassa ollaan yhtä mieltä siitä, että esteiden poistamiseksi tarvitaan tehokkaita toimia sekä kansallisella että pohjoismaisella tasolla.

Pohjoismaiden ministerineuvoston uusi pääsihteeri Karen Ellemann aloitti tehtävässään 1.1.2023.

Viime vuosien poikkeukselliset ajat ovat korostaneet pohjoismaisen yhteistyön merkitystä. Yhteistyömme on jälleen kerran osoittanut voimansa. Kaikki Pohjoismaat ovat Naton jäseniä, mikä käynnistää Pohjolassa uuden aikakauden. Yhdellä osa-alueella tiivistyvä yhteistyö leviää veteen muodostuvien renkaiden lailla muillekin alueille. Yhteiskuntiemme ylläpitämiseen ja kehittämiseen sekä yhteisten arvojemme puolustamiseen tähtäävä kansainvälinen yhteistyö on nyt tärkeämpää kuin koskaan. Aiomme saavuttaa vision mukaisen tavoitteemme, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue.

Helsingissä 5.4.2024

Anna-Maja Henriksson
Pohjoismaisesta yhteistyöstä vastaava opetusministeri

Sisällysluettelo

Esipuhe	3
POLIITTISET SUUNTAVIIVAT JA ULKOASIA	5
Pääministereiden yhteistyö.....	5
Yhteistyöministereiden yhteistyö.....	7
Ulko- ja turvallisuus- sekä puolustuspoliittinen yhteistyö.....	8
Yhteistyö kehityskysymyksissä	10
Alueellinen yhteistyö	12
Profilointi- ja maakuvayhteistyö.....	13
SEKTORIYHTEISTYÖ	14
Kulttuuriyhteistyö	14
Koulutus- ja tutkimusyhteistyö.....	16
Ympäristö ja ilmasto	17
Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka	19
Energiapolitiikka	20
Aluepolitiikka	21
Talous- ja finanssisektori	23
Maa- ja metsätalous sekä kalastus- ja elintarvikesektori	23
Sosiaali- ja terveystieteiden politiikka	25
Tasa-arvoyhteistyö	26
Työelämää koskeva yhteistyö	27
Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö	28
Digitalisaatio	29
MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ	30
Rajaestetyö	30
Kestävä kehitys	33
Liikenne	34
Maahanmuutto- ja kansallisuusasiat	36
Pakolaisten ja maahanmuuttaneiden kotoutumisen edistämiseen liittyvä yhteistyö	37
Siviilivalmiuden, varautumisen ja pelastustoimen yhteistyö.....	37
Poliisiyhteistyö sekä tulli- ja huume-yhteistyö.....	38
Huoltovarmuus-yhteistyö Ruotsin ja Norjan kanssa	38
Yhteistyö saamelaisasioissa	39
Lapsi- ja nuorisoyhteistyö.....	39
Ruotsin kielen edistäminen.....	42
LIITTEET	44
Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti vuonna 2023	44
Pohjoismaiset kokoukset, seminaarit ja konferenssit vuonna 2023	45

POLIITTISET SUUNTAVIIVAT JA ULKOASIAT

Pääministereiden yhteistyö

Pääministerikokous Vestmannasaarilla Islannissa kesäkuussa.

Kuva: Norden.org

Pohjoismaiset hallitusten johtajat tapasivat Vestmannasaarilla Islannissa kesäkuussa sekä Oslossa Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Islannin kokouksessa hyväksyttiin pääministerien yhteinen julkilausuma. Venäjän tapahtumienkin seurauksena turvallisuuspolitiikkaan liittyvät kysymykset nousivat kokouksen pääaiheiksi. Kutsuvieraana kokouksessa oli Kanadan pääministeri Justin Trudeau. Kokous järjestettiin Vestmannasaarilla 50 vuotta sitten tapahtuneen tuhoisan tulivuorenpurkauksen muistoksi.

Päämiesten agendalla kesäkokouksessa oli yhteiskuntaturvallisuus ja resilienssi, valtameriasiat, ilmastokriisi ja vihreät ratkaisut sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston Visio 2030. Työistunnossa pääministeri Orpo alusti yhteiskuntaresilienssistä ja kriisivarautumisesta, ja aiheesta käytiin pitkä keskustelu. Turvallisuus- ja puolustuskysymyksissä on luontevaa kehittää ja syventää Pohjoismaiden ja Kanadan yhteistyötä. Yhteistyötä tarvitaan muun muassa logistiikassa, energia- ja huoltovarmuuskysymyksissä. Yhteisten toimien jatkamisesta valtamerien ja vihreiden ratkaisujen edistämässä kansainvälisesti vallitsi yhteisymmärrys. Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteerä pyydettiin jatkamaan Visio 2030:n toimeenpanoa aktiivisesti.

Pääministerit kävivät Islannissa keskustelun Venäjän ajankohtaisesta tilanteesta sekä keskustelun, jonka aiheena oli monenväliset haasteet uudessa geopoliittisessa kontekstissa, ml. arktisella alueella sekä tarve

puolustaa demokraattisia arvoja ja ihmisoikeuksia. Agendalla oli myös Naton tuleva huippukokous Vilnassa sekä transatlanttiset suhteet.

Pohjoismaiden pääministerit tapasivat myös Oslossa 31. lokakuuta Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Kokouksen aiheita olivat tekoäly ja digitaalinen resilienssi, YK:n 28. ilmastokokous (COP28) ja Pohjoismaiden ministerineuvoston Visio 2030. Puheenjohtajamaa Islannin aloitteesta hyväksyttiin päätös pohjoismaisen digitaalisen resilienssin vahvistamisesta. Oslossa pidettiin pääministerien perinteinen vuoropuhelu Pohjoismaiden neuvoston kanssa eli niin kutsuttu huippukokous. Huippukokouksen teemana oli turvallinen, vihreä ja nuori Pohjola. Pääministeri Orpo teki esityksen pohjoismaisen huoltovarmuusyhteistyön edistämisestä. Tanskan pääministeri Frederiksen esitti Färsaarten ja Grönlannin aseman vahvistamista pohjoismaisessa yhteistyössä. Kaikissa puheenvuoroissa noteerattiin sekä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa että Gazan ja Israelin tilanteet.

Pohjoismaiden pääministerit ja johtajat istuntoviikolla Oslossa lokakuussa 2023

Kuva: Sari Lehtiranta

Yhteistyöministeriöiden yhteistyö

Pohjoismaiset yhteistyöministerit kokoontuivat vuoden aikana viisi kertaa: kolme kertaa virtuaalisesti ja kahdesti fyysisesti, joista toinen kokous järjestettiin syksyllä Pohjoismaiden neuvoston istuntoviikon yhteydessä Oslossa. Pohjoismaiden ministerineuvoston uusi pääsihteeri Karen Ellemann, joka aiemmin on toiminut Tanskassa ministerinä ja kansanedustajana, aloitti tehtävässään 1.1.2023.

Visio, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman integroitunein ja kestävin alue vuoteen 2030 mennessä, oli esillä yhteistyöministerien kaikissa kokouksissa. Ministereiden päiväjärjestys täyttyi vuoden aikana suunnittelutyöstä, jonka tarkoituksena oli organisoida vision toteutustyötä toisella ja viimeisellä ohjelmakaudella 2025–2030. Islannin Reykholtissa järjestetyn kesäkokouksen päätteemana oli Visio 2030:n toteutuksen etenemistä käsittelevä tilanneraportti. Yhteenvetona voitiin todeta, että edistystä on nähtävissä, mutta työtä on vielä paljon jäljellä.

Yhteistyöministerit päättivät aiemmin, että vision mukaiset painopistealueet – vihreä, kilpailukykyinen ja sosiaalisesti kestävä Pohjola – pysyvät samana vuoteen 2030 ulottuvan loppukauden ajan, ja että vuosille 2025–2030 laaditaan uusi toimintasuunnitelma. Uusina asioina esiteltiin yhteistyöohjelmat ja työsuunnitelmat. Kaikilla sektoreilla aloitettiin oman yhteistyöohjelman työstäminen tavoite- ja välitavoitetasolla. Toteutuksen nopeuttamiseksi jokaisella sektorilla on oltava oma työsuunnitelma vuosille 2025–2027 ja myöhemmin vuosille 2028–2030. Yhteistyöministerit myös korostivat, että on tärkeää ottaa Pohjoismaiden neuvosto ja kansalaisyhteiskunta mukaan suunnitelmien laadintaan.

Rajaestetyö on yksi pohjoismaisen yhteistyön kulmakivistä. Kesäkokouksessa yhteistyöministerit tapasivat Rajaesteneuvoston jäseniä, keskustelivat erilaisista rajaesteistä ja totesivat, että rajaesteiden poistamisen tehostamiseksi tarvitaan entistä tiiviimpää vuoropuhelua. Suomen valtioneuvosto antoi eduskunnalle selonteon pohjoismaisista rajaesteistä (VNS 11/2022) painottaakseen ja vahvistaakseen rajaestetyötä Suomessa. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan käsittelyssä ja alkuvuoden täysistunnossa päätettiin, että rajaestetyö on keskeisen tärkeää ja sitä tulee jatkaa.

Kokonaisturvallisuuteen liittyvän yhteistyön kehittämistä on jatkettu Pohjolassa ja Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Yhteiskunnallisen turvallisuuden vahvistaminen, mukaan lukien varautuminen ja resilienssi, on jatkunut monilla sektoreilla jo pitkään. Koronapandemia osoitti, että kaikki ministerineuvoston sektorit ovat vastuussa siviilikriisien aikaisesta hyvästä varautumisesta ja resilienssistä, ja että toimien toteuttaminen sekä kansallisesti että yhteispohjoismaisesti tuo lisäarvoa. Teeman toivotaan olevan mukana kaikkien sektoreiden yhteistyöohjelmissa vision viimeisellä ohjelmakaudella.

Budjettityötä jatkettiin vuosia 2021–2024 koskevan kehyspääatöksen pohjalta. Valmistelut vuosien 2025–2027 kehysbudjetin laatimiseksi aloitettiin. Pohjoismaiden neuvoston kanssa käydyissä budjettineuvotteluissa yhteistyöministerit korostivat ministerineuvoston ja neuvoston välisen budjettiyhteistyön kehittämistä koskevan vuoropuhelun tärkeyttä. Taloushallinnon, projektihallinnon ja

muun hallinnollisen toiminnan vahvistamiseksi ministereitä informoitiin vuoden aikana säännöllisesti ministerineuvoston sihteeristön työstä.

Ministeri Anna-Maja Henrikssonia kuultiin Pohjoismaiden neuvoston Suomen delegaation kokouksessa eduskunnassa 25.10.

Ulko- ja turvallisuus- sekä puolustuspoliittinen yhteistyö

Pohjoismaat ovat Suomelle lähimmät kansainväliset yhteistyökumppanit. Venäjän hyökkäys Ukrainaan sekä Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyydet ovat entisestään tiivistäneet ja korostaneet pohjoismaista ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä.

Pohjoismaat jakavat yhteisen arvopohjan: keskeistä on ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, vapauden, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kaikessa kansainvälisessä toiminnassa. Suomella on tiiviit suhteet muihin Pohjoismaihin kaikilla tasoilla. Yhteistyötä on myös Pohjoismaiden diplomaattisten edustustojen välillä sisältöasioissa, yhteistyöhankkeissa ja myös yhteisten tilojen osalta. Pohjoismainen yhteistyö YK:ssa on erityisen näkyvää esimerkiksi ilmasto- ja tasa-arvokysymyksissä.

Islanti toimi vuonna 2023 Pohjoismaisen yhteistyön (N5) puheenjohtajana. Vuoden aikana pidettiin useampi virtuaalikokous ja ulkoministereiden kesäkokous Ísafjörðurissa kesäkuussa. Norja oli vuonna 2023 Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtaja, ja syksyn istuntoviikon aikana ulkoministereiden kokous pidettiin Oslossa marraskuussa. Venäjän laitton hyökkäyssota Ukrainassa oli tärkein aihe vuoden 2023 kokouksissa, mutta myös Natoon liittyneet asiat olivat paljon esillä.

Islannin, Ruotsin, Suomen ja Norjan ulkoministerit istuntoviikolla Oslossa
Kuva: Christina Lehtinen

Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyden myötä kaikki Pohjoismaat ovat Nato-liittolaisia. Tanskan kesän 2022 kansanäänestyksen tuloksena Tanska on myös mukana EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyössä. Kaikki tämä mahdollistaa jatkossa entistä syvemmän yhteistyön ulko- ja turvallisuuspolitiikassa Pohjoismaiden välillä.

Muiden maiden kiinnostus Pohjoismaiden ulkoministereiden kokouksia kohtaan oli suurta vuoden 2023 aikana. Syksyllä järjestettiin Pohjoismaiden ja Benelux-maiden sekä Pohjoismaiden ja Kanadan ulkoministeritapaamiset.

Ruotsi toimi vuonna 2023 pohjoismaisen puolustusyhteistyön, Nordefcon (Nordic Defence Cooperation), puheenjohtajana. Puheenjohtajuus kiertää vuosittain neljän Pohjoismaan kesken (pl. Islanti). Puheenjohtajan vastuulla on yhteistyön johtaminen ja kehittäminen Nordefcon pitkän aikavälin tavoitteiden mukaisesti.

Pohjoismaat pitivät vuoden aikana tiiviisti yhteyttä niin ministeri- kuin virkamiestasollakin. Puolustusministerit tapasivat vuoden aikana kahdesti osana Nordefco-yhteistyötä. Ensimmäinen ministerikokous pidettiin kesäkuussa Reykjavikissa, Islannissa. Puolustusministerit ja edustajat antoivat kokouksessa yhteisen julkilausuman, joka löytyy puolustusministeriön verkkosivuilta. Syyskauden kokous pidettiin marraskuussa Tukholmassa. Lisäksi kokouksen yhteydessä järjestettiin Pohjoismaiden ja Baltian maiden välinen ministerikokous.

Arctic Challenge Exercise 23-lentotoimintaharjoitus.

Kuva: Ilmavoimat / Joni Malkamäki.

Vuoden aikana Nordefco-yhteistyössä keskityttiin pohjoismaisen puolustusyhteistyön pitkän aikavälin kehittämiseen Ruotsin puheenjohtajuuskauden tavoitteiden mukaisesti. Muita keskeisiä teemoja olivat muun muassa Pohjoismaiden tuki Ukrainalle sekä dialogin vahvistaminen Baltian maihin. Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisiä yhteiskokouksia pidettiin sekä puolustusministeri- että virkamiestasolla. Ruotsin puheenjohtajuuskauden painopisteet löytyvät Ruotsin hallituksen verkkosivuilta.

Pohjoismaisen puolustusyhteistyön tiivistäminen ja sopeuttaminen uuteen turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen aloitettiin vuonna 2022 Norjan Nordefco-puheenjohtajuuskauden aikana, kun Pohjoismaat päättivät yhteistyötä ohjaavan visioasiakirjan päivittämisestä heijastamaan uutta strategista todellisuutta. Naton jäseninä Pohjoismaat ovat sitoutuneet toistensa puolustamiseen. Tämän lisäksi yhteistyön rakenteita ja käytäntöjä päätettiin uudistaa ja virtaviivaistaa. Kuluneen vuoden aikana työ jatkui aktiivisesti puheenjohtajamaa Ruotsin johdolla.

Myös sotilastasolla tehtiin järjestelyjä yhteistyön syventämiseksi, jotta voitaisiin paremmin vastata strategiin tavoitteisiin ja uusiin operatiivisiin tarpeisiin. Nordefco nähdään kaikissa Pohjoismaissa hyvänä alustana yhteistyön kehittämiseksi vahvistamaan Pohjois-Euroopan pelotetta ja puolustusta. Pohjoismainen yhteistyö tukee ja täydentää Natoa, ja maiden kyky toimia yhdessä vahvistaa koko liittoumaa. Työ jatkuu vuonna 2024 Tanskan puheenjohtajuuskaudella.

Operatiivisen yhteistyön lisäksi Nordefcon keskeiset pitkän aikavälin tavoitteet liittyvät suorituskyky- ja puolustusmateriaaliyhteistyöhön. Suorituskyky-yhteistyössä keskityttiin vuoden 2023 aikana muun muassa Naton puolustus suunnitteluprosessin tuomiin yhteistyömahdollisuuksiin ja sotilaalliseen liikkuvuuteen. Puolustusmateriaaliyhteistyön osalta keskusteltiin erityisesti ampumatarviketuotantokapasiteetin kasvattamisesta. Tämän osalta myös Pohjoismaiden yhteistyö Ukrainan tukemiseksi jatkui. Syyskuussa Suomi, Ruotsi, Tanska ja Norja allekirjoittivat sopimuksen ampumatarvikkeiden yhteishankinnasta Ukrainalle. Lisäksi Ruotsi, Tanska ja Norja käynnistivät yhteishankinnan tykistön ampumatarvikkeista Ukrainalle Nammo Lapua Oy:ltä.

Pohjoismaat jatkoivat myös yhteisen Nordic Response 2024 -harjoituksen suunnittelua. Kyse on perinteisen, Norjan johtaman Cold Response -harjoituksen kehittämiseksi palvelemaan entistä enemmän pohjoismaisen puolustusyhteistyön tavoitteita.

Yhteistyö kehityskysymyksissä

Pohjoismainen yhteistyö YK:ssa – kehitysyhteistyö

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio osallistui Islannin koolle kutsumaan Pohjoismaisten kehitysministerien aamiaistapaamiseen YK:n yleiskokouksen korkean tason viikolla syyskuussa 2023. Yhteydenpito muiden Pohjoismaiden kanssa YK:n kehitysjärjestelmään liittyvissä asioissa on tiivistä. Yhteispohjoismaisia puheenvuoroja ja kannanottoja on tehty esimerkiksi YK-järjestöjen johtokuntakokouksiin.

Pohjoismainen yhteistyö kestävästä kehityksestä edistävissä työryhmissä

Vuoden 2023 aikana Pohjoismaiden ja Yhdysvaltojen USAID:n väliseen yhteistyöhön keskittyvä työryhmä, IMCA (*Investment Mobilization Collaboration Arrangement*), jatkoi toimintaansa. IMCA-yhteistyö julkistettiin COP28-ilmastokonferenssin yhteydessä järjestetyssä tilaisuudessa. Yhteistyön tavoitteena on löytää yhteisiä kestävästä kehityksestä edistäviä sijoituksia. Lanseeraustilaisuuden lisäksi IMCA järjesti virtuaalisia tapaamisia vuonna 2023.

Pohjoismainen yhteistyö kehityspankeissa

Pohjoismaat toimivat samassa äänestysryhmässä Maailmanpankissa sekä alueellisissa kehityspankeissa (Afrikan kehityspankki, Aasian kehityspankki, Latinalaisen Amerikan kehityspankki). Kehityspankit ovat kokonaisuutena erittäin suuria globaaleja kehitysyhteistyötoimijoita. Näiden pankkien äänestysryhmissä, joissa on mukana myös muita maita, pohjoismainen yhteistyö kannanmuodostuksessa ja tiedonvaihdossa on laajaa ja säännöllistä. Pohjoismaat vaikuttavat työssään mm. ilmastotyön huomioimiseen kehitysrahoituslaitosten toiminnassa. Vuoden 2023 aikana Pohjoismaat vaikuttivat yhdessä käynnissä olevaan pankkireformiin edistäen mm. verotusta.

Vuoden 2023 aikana Pohjoismaat tekivät Pohjoismaiden ja Baltian maiden äänestysryhmässä läheistä yhteistyötä Maailmanpankin päivitettyyn sukupuolten tasa-arvostrategiaan 2024-2030 liittyen. Pohjoismaat vaikuttivat mm. siihen, että strategiassa huomioidaan aiempaa vahvemmin ihmisoikeudet sekä tähän liittyen naisten oikeudet ja oikeusperustainen lähestymistapa. Yhdessä Maailmanpankin tasa-arvo- ja ihmisoikeustiimien kanssa Suomi, Ruotsi ja Norja kutsuivat joulukuussa 2023 kokoon virtuaalisen asiantuntijakokouksen, jossa tarkasteltiin ihmisoikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon yhtenäistä edistämistä pankin toiminnassa. Kokous oli osa tasa-arvostrategian virallista konsultaatioprosessia.

Pohjoismaiden ja YK:n ympäristöjärjestö UNEP:n säännölliset konsultaatiot järjestettiin vuonna 2023 hybridimuodossa ja niitä koordinoi Pohjoismaista rotaatiovuorossa ollut Norja. Konsultaatiot keskittyivät pääosin kahteen teemaan: CBD-COP15 seurantaan ja käynnissä oleviin kansainvälisiin muovisopimusneuvotteluihin. Pohjoismaat koordinoivat kantojaan agendan osalta myös keskenään ennen Maailman ympäristörahoisto GEF:n johtokuntakokouksia ja kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n sopimuskuppanimaakokouksia.

Vuonna 2023 pohjoismaisten ympäristöneuvonantajien Nordic Environment and Development -ryhmä kokoontui Osllossa.

Pohjoismaiden kehitysrahasto (Nordic Development Fund) tukee ilmastotoimia kehittyvissä maissa Pohjoismaisen kehitysrahaston (NDF) toiminnan päätavoite on kehittyvien maiden tukeminen ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa. NDF:n vuoteen 2025 ulottuvan strategian mukaisesti vähintään 60 % rahoituksesta kohdistuu Saharan eteläpuoleiseen Afrikkaan ja vähintään puolet rahoituksesta suuntautuu sopeutumista edistäviin hankkeisiin. Vuonna 2023 rahaston johtokunnan puheenjohtajana toimi Norja, kiertävän puheenjohtajuuden siirtyessä Ruotsille vuonna 2024.

Vuoden 2023 lopussa NDF:n ilmastohankeportfolio koostui 138 hankkeesta (päätyneestä tai käynnissä olevasta), joiden kokonaisarvo on 563 miljoonaa euroa. Hankkeista 14,3 % on kohdistunut ilmastonmuutoksen hillintään, 27,1 % ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja 58,5 % hankkeista on edistänyt kumpaakin näistä.

Pohjoismaiden yhteistyö kehityspoliittisissa kysymyksissä on tiivistä ja tätä varten on olemassa useita pohjoismaisia kokoonpanoja. Näistä esimerkkeinä ovat kehitysyhteistyön hallinnollis-juridisissa kysymyksissä (tilastollinen raportointi, juridiikka, taloushallinto ja riskienhallinta) useat epäviralliset pohjoismaiset ryhmät, jotka kokoontuvat säännöllisesti jakamaan tietoa ja kehittämään yhdessä toimintamalleja.

Alueellinen yhteistyö: Baltian maat, Valko-Venäjä, Luoteis-Venäjä ja arktinen yhteistyö

Baltian maissa olevat Pohjoismaiden suurlähettiläät pitivät vuoden 2023 aikana tiiviisti yhteyttä ja Pohjoismaiden suurlähetystöt järjestivät yhteistyössä tilaisuuksia, joihin kutsuttiin korkean tason vieraita keskustelemaan ajankohtaisista kysymyksistä.

Virossa Pohjoismaiden suurlähetystöt keskustelivat säännöllisesti Viron edustajien kanssa myös ajankohtaisista EU-asioista ja koordinoivat toimintaansa.

Virossa pohjoismaista yhteistyötä on tehty jonkin verran myös Pohjoismaiden ministerineuvoston Tallinnan-toimiston koordinoimana. Suomen suurlähetystö osallistui aktiivisesti yhteispohjoismaisten tapahtumien suunnitteluun ja auttoi sopivien suomalaisten yhteistyötahojen löytämisessä. Vuonna 2023 tällaisia tapahtumia olivat esimerkiksi nuorille suunnattu podcastien sarja Nordic Sustainable Future, pohjoismaista identiteettiä esittelevä elokuvakuukausi Viron televisiossa, lapsille ja perheille suunnattu Nordic Week Narvassa, Paiden Arvamusfestival-keskustelufestivaaleilla pohdittiin vihreän siirtymän ja henkisen jaksamisen aiheita pohjoismaisten asiantuntijoiden kanssa ja Cyber Battle of Nordic-Baltics 2023 -tapahtumassa Pohjoismaiden ja Baltian maiden koululaiset kisasivat kybertaidoissa.

Latviassa pohjoismaisen yhteistyö toimii hyvin ja on aktiivista. Pohjoismaisilla suurlähetystöillä on mm. yhteinen kriisisuunnitelma ja sen ylläpitoa koskevia säännöllisiä tapaamisia sekä harjoituksia. Suurlähetystöt järjestivät useita tapahtumia Pohjoismaiden ministerineuvoston Riian-toimiston kanssa. Näitä olivat esimerkiksi suurlähettiläiden yhteinen alueellinen vierailu Bauskaan syksyllä 2023. Vierailun yhteydessä pidettiin vuosittainen kattava yhteispohjoismaisen Nordic Days -tapahtuma. Yhteisiä tapaamisia oli myös Latvian viranomaisten kanssa. Mainitsemisen arvoisia ovat lisäksi pohjoismaisten kauppakamareiden yhteistilaisuudet, kuten Nordic Baltic Business Forum 2023. Pohjoismaat olivat mukana myös LAMPA-keskustelufestivaaleilla kesällä 2023.

Liettuassa pohjoismaisen yhteistyö toimii erittäin hyvin. Muiden Pohjoismaiden suurlähetystöt sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston Vilnan-toimisto ovat Suomen tärkein viiteryhmä maassa. Yhteistyö on monipuolista sisältäen yhteistyötä tapahtumien järjestämisestä aina valmiusasioiden hoitoon. Vuoden tärkeimpiä yhteistapahtumia olivat Scandinavian Days Kaunasissa, Eurooppa-päivä, Butent-demokratiafestivaali, yhteiset tapaamiset liettualaisten ministereiden ja muiden merkkihenkilöiden kanssa sekä pohjoismaisten kauppakamareiden ministeritapaamiset ja yleisötilaisuudet. Viime vuoden aikana Pohjoismaiden yhteistyö on laajentunut Liettuassa NB8-yhteistyöksi. Vuoden tärkein yhteistapahtuma oli 10. Nordic-Baltic Sustainability Summit Vilnassa. Tapahtuman aiheena oli tänä vuonna tekoäly ja miten se voi auttaa yrityksiä toteuttamaan liiketoimintaa kestävämmiin. Ulkoministeri Elina Valtonen piti tilaisuudessa etukäteen videoidun juhlapuheen. Tapahtuma keräsi paikan päälle 120 kuulijaa ja paikallisen uutissivuston kautta verkossa yhteensä 19 000 kuulijaa.

Valko-Venäjän osalta Pohjoismaiden ministerineuvoston Vilnan-toimisto toteutti ohjelman (Nordic Media Grant Program for Belarus II) minkä tavoitteena oli vahvistaa demokratiaa ja kansalaisyhteiskuntaa maassa tukemalla riippumatonta mediaa. Ohjelma keskittyi luotettavan mediasisällön tuottamiseen ja sen rahoittivat Pohjoismaiden ministerineuvosto ja Norjan Vilnan-suurlähetystö. Pohjoismaiden ministerineuvoston toimisto Vilnassa asetti lisäksi 250 000 euron taloudellisen tuen European Humanities University -yliopistolle lukuvuodeksi 2023-2024. Lahjoituksen tavoitteena on kattaa tutkintostipendit 20 opiskelijalle Valko-Venäjältä ja 20 ukrainalaiselle opiskelijalle.

Luoteis-Venäjällä Pohjoismaiden välistä yhteistyötä jatkettiin pienimuotoisesti erityisesti kulttuurin saralla vielä Venäjän hyökättyä Ukraina. Suomi kuitenkin sulki Murmanskin- ja Petroskoin-toimipisteensä väliaikaisesti vuoden 2023 alkupuoliskolla. Venäjä ilmoitti toukokuussa 2023 peruvansa toimipisteiden perustamista koskevan sopimuksen, minkä myötä niiden sulkeminen muuttui tilapäisestä pysyväksi. Venäjä ilmoitti lisäksi heinäkuussa 2023 peruvansa Suomen Pietarin-pääkonsulaatin toimiluvan ja pääkonsulaatti sulkeutui syyskuun lopussa 2023. Venäjä oli ilmoittanut toukokuussa 2023 myös Ruotsin Pietarin-pääkonsulaatin sulkemisesta. Suomen Pietarin-pääkonsulaatin sekä Murmanskin- ja Petroskoin-toimipisteiden sulkemisen myötä Suomen mahdollisuudet jatkaa pohjoismaista yhteistyötä Luoteis-Venäjällä ovat merkittävästi heikentyneet. Pohjoismaiden yhteistyö oli vuoden 2023 aikana tärkeää myös Luoteis-Venäjällä sijainneiden toimipisteiden sulkemiseen liittyvissä kysymyksissä. Tällä hetkellä Norjan Pietarin-pääkonsulaatti on ainoa pohjoismainen edustusto alueella.

Barentsin euroarktisessa neuvostossa käytännön yhteistyö kohdistui vuonna 2023 Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisille alueille. Venäjän erottua neuvostosta syyskuussa 2023 sen jäseninä ovat Pohjoismaat ja EU. Lokakuussa 2023 päättyneen Suomen puheenjohtajuuskauden jälkeen toiminta jatkuu Suomen, Ruotsin ja Norjan yhteisellä vetovastuulla.

Pohjoismaiden ministerineuvoston arktista toimintaa ohjaa Kestävä arktis -yhteistyöohjelma vuosille 2022–2024. Kyseessä on ministerineuvoston yhdeksäs arktinen yhteistyöohjelma. Pohjoismaat edistävät yhdessä tiedon kehittämistä ja Arktisen alueen kehitystä ja alueen mahdollisuuksia koskevan tietopohjan vahvistamista.

Yhteistyöohjelman päätavoitteena on kestävän kehityksen edistäminen. Ohjelmalla edistetään järjestelmällistä ja jatkuvaa yhteistyötä, jonka tavoitteena on edistää rauhaan, vakauteen, suojeluun, kasvuun ja hyvinvointiin perustuvaa kehitystä. Arktista aluetta on samanaikaisesti sekä suojeltava että kehitettävä. Pohjoismaiden ministerineuvostolla on tarkkailijan asema Arktisessa neuvostossa, ja arktisen yhteistyöohjelman avulla on määrätietoisesti edistetty Arktisen neuvoston hankkeita ja aloitteita.

Arktisen alueen asialistaa on ajan mittaan laajennettu, ja siihen sisältyvät nykyään sekä ilmastonmuutoksen hallinta, että siihen sopeutuminen ja väestön elinolojen huomioonottaminen. Elinoloja pyritään jatkossakin parantamaan taloudellisen kehityksen ja parempien elinkeinomahdollisuuksien, innovoinnin ja yrittäjyyden sekä koulutuksen ja osaamisen kehittämisen avulla.

Vuonna 2023 ministerineuvoston arktisen yhteistyöohjelman puitteissa tuettiin yhteensä 22 hanketta (noin 1,2 miljoonaa euroa).

Profilointi- ja maakuvayhteistyö

Pohjoismainen profilointityö jatkui aktiivisena myös vuonna 2023. Profilointityön päätavoitteena on tukea pohjoismaisen vision ”Pohjolasta maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä” toimeenpanoa kansainvälisesti, kiinnittyen tiiviisti YK:n kestävän kehityksen (SDG) -tavoitteisiin ja tätä kautta vahvistaen pohjoismaista brändiä. Vuosien aikana käytännön yhteistyö on muotoutunut säännöllisesti järjestettävien rahoitushakujen ympärille ja sen puitteissa pohjoismaiset edustustot toteuttavat kentällä yhteisiä hankkeita.

Nordic talks -keskustelutarja tavoitti jälleen kuulijoita eri maissa. Lanseerauksesta (2020) lähtien keskustelutarjassa on ollut yli 500 puhujaa ja sitä on kuunneltu yli 50 maassa.

Traces of North -konseptin uudistamistyö jatkui vuoden 2023 aikana. Konsepti koostui aiemmin verkkosivustosta ja sosiaalisen median julkaisuista. Nyt tavoitteena on koostaa materiaali kahvipöytäkirjaksi edustustoihin ja muihin pohjoismaisiin instituutioihin maailmalla. Kirjaa tulee olemaan mahdollista tilata myös jaettavaksi erilaisissa tapahtumissa. Tarkoituksena on luoda konkreettinen tuote, joka auttaa pohjoismaisia sidosryhmiä edistämään pohjoismaista brändiä kansainvälisesti.

Pohjoismaista yhteistyötä halutaan lisätä erityisesti Latinalaisen Amerikan ja Afrikan alueella. Haasteena on kuitenkin Pohjoismaiden pienet edustustot alueella ja sitä kautta rajalliset resurssit edistää yhteispohjoismaisia hankkeita alueen maissa.

COP28 – Pohjoismaista koordinaatiota ja yhteistyötä YK:n ilmastokonferensseissa on harjoitettu jo pitkään. Varsinainen yhteinen paviljonki Pohjoismailla oli jo vuoden 2015 Pariisin ilmastokokouksessa. Yhteistyön tarkoituksena on ollut tuoda esille pohjoismaista yhteistyötä ilmastotavoitteiden osalta sekä tarjota pohjoismaisia ratkaisuja.

OSAKA Expo 2025 – Osakassa Japanissa järjestettävän maailmannäyttelyn valmistelut ovat käynnissä ja näyttelyyn on rakenteilla pohjoismainen paviljonki. Maailmannäyttelyyn odotetaan noin 26 miljoonaa kävijää kuuden kuukauden aikana ja pohjoismaiseen paviljonkiin noin 1,7 miljoonaa kävijää. Paviljonki jaetaan siten, että alakerta varataan pohjoismaista brändäystä varten ja yläkerta jaetaan Pohjoismaiden kesken sen mukaan, kuinka paljon varoja ne ovat osoittaneet hankkeeseen. Tapahtumalla on kaksi kohderyhmää: yritykset, järjestöt sekä muut tärkeät sidosryhmät, jotka maksavat osallistumisestaan ja muu yleisö, joka on paikalla turistina. Iso osa kävijöistä tulee olemaan japanilaisia mutta paikalle odotetaan myös kansainvälisten yritysten edustajia ja turisteja.

SEKTORIYHTEISTYÖ

Kulttuuriyhteistyö

Pohjoismaiden kulttuuriministerineuvoston työtä ohjasivat Pohjoismaiden ministerineuvoston Visio 2030 ja Islannin puheenjohtajuusohjelma vuodelle 2023. Puheenjohtajamaana Islanti edisti Pohjolan asemaa luovana alueena ja korosti luovien alojen taloudellisen merkityksen kasvua.

Kulttuuriministerineuvosto käynnisti pohjoismaisen kulttuuripoliittisen yhteistyöohjelman 2025–2030 valmistelun, jota varten kuultiin muun muassa pohjoismaisia kulttuurilaitoksia, taide- ja kulttuurikentän edustajia, kansalaisyhteiskunnan toimijoita ja Pohjoismaiden neuvostoa. Ohjelma valmistuu vuonna 2024.

Kulttuuriministerit päättivät yhdessä Baltian maiden kollegojensa kanssa jatkaa Pohjoismaiden ja Baltian maiden kulttuurialan liikkuvuusohjelmaa vuosille 2024–2026. Kulttuuriministerit pitävät taiteilijoiden sekä taide- ja kulttuurikentän muiden toimijoiden liikkuvuuden tukemista hyvin tärkeänä nykytilanteessa. Ohjelmasta saatu palaute on ollut erittäin myönteistä ja tilastojen mukaan ohjelmalle on ollut paljon kysyntää. Yhteistyöministerit ovat osallistuneet ohjelman rahoitukseen osana ministerineuvoston lähialueyhteistyötä.

Ministerit päättivät kuitenkin olla jatkamatta liikkuvuusohjelmaan vuodesta 2021 alkaen sisällyntä pilottihanketta mentoroinnista. Vastaavanlaisen toiminnan tukemista pidettiin kuitenkin mahdollisena tulevaisuudessa, mutta hanke edellyttäisi siinä tapauksessa omaa ohjelmaa. Hankearvioinnin mukaan mentorointi on antanut osallistujille luottamusta, motivaatiota ja osaamista.

Kulttuuriministerineuvoston aloitteesta Kanadassa vuonna 2022 toteutettu kulttuuripanostus Nordic Bridges arvioitiin Oxford Researchin toimesta. Kulttuuriministerit saivat käyttöönsä myös paikallisen pääyhteistyökumppanin, Harbourfront Centren laatiman arvioinnin ja loppuraportin. Koronapandemian asettamista haasteista huolimatta kulttuuriministerit pitivät kokonaisuutta hyvin onnistuneena niin sisällön kuin myös toteutuksen osalta. Ministerineuvoston sihteeristö saikin tehtäväksi selvittää millaisilla taloudellisilla edellytyksillä, konseptilla ja aikataululla Pohjoismaiden ulkopuolella toteutettavia yhteispohjoismaisia kulttuuripanostuksia voisi järjestää kaudella 2025–2030.

Kulttuuriministerit vastaanottivat vuonna 2023 selvityksen Kultursektorns återhämtning och förändring efter covid-19-pandemin, jonka Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore laati Kulturanalys Nordenin toimeksiannosta. Kulttuuriministerit keskustelivat selvityksen ja ns. Enestamin raportin pohjalta mm. siitä, miten pohjoismainen kulttuuriyhteistyö voi toimia henkistä kriisinkestävyyttä vahvistavana resurssina. Koronapandemia toi esiin kulttuurin merkityksen yhteenkuuluvuudelle, luottamukselle ja integraatiolle Pohjolassa.

Kulttuuriministerien nimittämä ajatuspaja Nordisk tankesmedja för tech och demokrati päätti vuonna 2023 työnsä ja luovutti kulttuuriministerineuvostolle loppuraporttinsa A Nordic approach to democratic debate in the age of Big Tech. Raportti sisältää suositukset pohjoismaisiksi toimenpiteiksi, joiden avulla olisi mahdollista puolustaa digitaalista demokratiaa ylikansallisten alustojen aikakaudella. Suomesta ajatuspajaan osallistuivat tutkija Minna Aslama Horowitz ja mediataiteilija Hanna Haaslahti. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukeutuu digitalisaatiota koskevissa kysymyksissä liikenne- ja viestintäministeriöön, jonka toimialaan loppuraportin suositukset pääasiassa kohdistuvat.

Loppuraportissa on useita suosituksia ja monet niistä ovat varsin laaja-alaisia tai niiden toteuttaminen edellyttäisi mittavia määrärahoja. Kulttuuriministerit ovat kuitenkin olleet yhtä mieltä ajatuspajan kanssa siitä, että jatkossa tarvitaan enemmän yhteispohjoismaisia linjauksia ja yhteistä ääntä, koska digitaaliseen sääntelyyn liittyvät asiat eivät ratkea kansallisella tasolla. Ajatuspajan esittämistä toimenpiteistä kulttuuriministerit ovat ensimmäiseksi ryhtyneet edistämään osaa suosituksesta 2A: Protect the well-being and safety of children and youth online and push for more general control for their citizens yhdessä ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyötä käsittelevän neuvoa-antavan ja koordinoivan komitean NORDBUK:n kanssa.

Pohjoismainen tutkimuskeskus Nordregio on vastannut Pohjoismaiden ministerineuvoston vuonna 2021 käynnistetyistä hankkeista Kestävä elämäntapa Pohjoismaissa (Sustainable Living). Hanke sisältää kuusi osahanketta, joista yhdestä vastaa kulttuuriministerineuvosto. Tämän Färsaarten Pohjolan talon koordinoiman osahankkeen tuloksena pohjoismainen taide- ja kulttuurikenttä sai vapaasti käyttöönsä tiekartan nimeltä Nordic Green Roadmap for Cultural Institutions. Sitä hyödyntämällä toimijoiden on helpompi huomioida kestävä kehitys toiminnassaan.

Pohjoismaiden ministerineuvoston rakenneuudistus kohti vihreää siirtymää heijastui edelleen leikkauksina kulttuuriministerineuvoston talouskehyykseseen, johon kohdistuu 4,6 prosentin vähennys vuonna 2024. Kehys sisältää kuitenkin ns. budjettikompromissin, jonka mukaan opetus- ja kulttuurisektoreille kohdistuvia leikkauksia kompensoidaan Pohjoismaiden ministerineuvoston ja

Pohjoismaiden neuvoston välillä käydyn neuvottelun tuloksena ns. kompensatorahoituksella. Kautena 2021–2024 kulttuuriministerineuvoston talouskehyykseseen on kohdistunut kaikkiaan 20 prosentin leikkaus.

Määrärahojen leikkausten lisäksi yhdeksi keskeiseksi talouskysymykseksi kulttuuriministerineuvostossa nousi Alvar Aallon suunnitteleman Reykjavíkin Pohjolan talon kiinteistöhoito ja -hallinnointi jatkossa. Islannin hallituksen esityksestä alettiin valmistella sopimusta, jonka mukaan talon kiinteistön omistus ja sen ylläpidosta vastaaminen siirtyisivät Islannille. Reykjavíkin Pohjolan talon peruskorjausta varten laaditun suunnitelman toteuttamisessa tukeuduttiin Alvar Aalto -säätiön asiantuntemukseen opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2021 myöntämän erillistuen turvin.

Sektorit ylittävä yhteistyö

Kulttuuriministerineuvosto osallistui Pohjoismaisen kielijulistuksen päivittämistyöhön, jota varten opetusministerineuvosto oli perustanut virkamiestason työryhmän. Kielijulistus on tarkoitus hyväksyä opetus- ja kulttuuriministerien toimesta keväällä 2024. Kielijulistusta tullaan täydentämään eri teemoihin keskittyvillä monivuotisilla toimintaohjelmilla. Työryhmä laati myös määrärahojen jakoesityksen pohjoismaista kieliyhteistyötä varten vuodelle 2024. Kulttuuriyhteistyön virkamieskomitean jäsenistä työryhmään osallistui kulttuuriasianneuvos Riitta Heinämaa opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Ympäristöministeriön koordinoima kolmivuotinen hanke Nordic Networks for Circular Construction <https://nordiccircularconstruction.com/> jatkui kolmatta vuotta. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta vuonna 2023 käynnistettiin työ pohjoismaisen rakennuskulttuurin narratiivin kehittämiseksi. Kehitystyötä vei eteenpäin Demos Helsinki. Työn aikana kuultiin laajasti pohjoismaisia arkkitehtuuri- ja rakennusalan sidosryhmiä. Narratiivissa tunnistetaan Pohjoismaita yhdistäviä tekijöitä arkkitehtuurin ja rakentamisen alalla sekä ehdotetaan aiheita, joihin arkkitehtuuri- ja rakennusalan yhteistyössä voitaisiin keskittyä kokonaisvaltaisen kestävyuden edistämiseksi. Narratiivi on tarkoitus julkaista alkuvuoden 2024 aikana. Hankkeesta vastaa kulttuuriasianneuvos Emma Harju ja hänen lisäkseen hankkeen ohjausryhmään kuuluu kulttuuriasianneuvos Riitta Heinämaa.

Muu keskeinen toiminta

Kulttuuriministerineuvosto hyväksyi Pohjoismaiselle elokuva- ja TV-rahastolle uudet säännöt ja toimintamandaatin vuosille 2025–2029. Päätöksiä edeltävässä valmistelutyössä hyödynnettiin ulkopuolisen arvioitsijan laatimaa arviointiraporttia. Kulttuuriministerineuvosto tilasi vuoden 2023 aikana myös arvioinnit Nordicom ja Kulturanalyse Nordenin toiminnasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimesi Suomen ehdokkaat jäseniksi ja varajäseniksi Pohjoismaiden neuvoston musiikkipalkinnon raatiin (2024–2027) sekä Pohjoismaiden ja Baltian maiden kulttuurialan liikkuvuusohjelman asiantuntijaryhmään (2024–2026).

Koulutus- ja tutkimusyhteistyö

Pohjoismaainen koulutus- ja tutkimusyhteistyö pyrkii siihen, että Pohjola on tiedon ja hyvinvoinnin alalla johtava alue. Tavoitteena on järjestää koulutusta ja mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen jokaiselle sosiaalisesta taustasta riippumatta. Yhteistyöllä pyritään edistämään tutkimusta ja tutkimuspolitiikkaa Pohjoismaissa.

Islanti jatkoi vuoden 2023 puheenjohtajakaudellaan keskittymistään Pohjoismaiden pääministerien vision tavoitteisiin siitä, että Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä.

Lisäksi keskityttiin rauhaan kokonaisvaltaisena aiheena viimeaikaisten tapahtumien perusteella. Islannin puheenjohtajuuskauden tavoitteiden mukaan meidän on Pohjoismaissa tehtävä kaikkemme edistääksemme ja puhuaksemme rauhasta, rauhanomaisista ratkaisuista ja rauhan perusedellytyksistä.

Koulutuspuolen suurin tapahtuma oli marraskuussa 2023 järjestetty nuorten kuukausi, joka järjestettiin yhteistyössä monien eri sidosryhmien kanssa. Tavoitteena oli aktivoida mahdollisesti vähemmän poliittisesti aktiivisia nuoria ja perustaa nuorten neuvosto myös ministerineuvoston yhteyteen.

Pohjoismaiden koulutus- ja tutkimusministerineuvoston Reykjavikissa pidetyn kokouksen teemoina olivat taide- ja LUMA-aineiden yhdistäminen teknologian ja luovuuden väliseen monitieteiseen koulutukseen sekä inklusio ja eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten koulutus.

Koulutuksen ja tutkimuksen virkamieskomitea kokoontui neljä kertaa ja keskeisiä aiheita olivat uuden yhteistyöohjelman valmistelu, puheenjohtajuuskauden projektien toteuttaminen ja seuranta, tutkimusyhteistyö sekä kieliyhteistyön kehittäminen.

Ympäristö ja ilmasto

Ympäristö- ja ilmastosektorilla on viime vuosina käynnistetty lukuisia isompia hankkeita ministerineuvoston vision toteuttamiseksi. Yhteistyö kattaa monia eri teemoja, kuten vihreän siirtymän, luontopohjaiset ratkaisut, kiertotalouden, rakentamisen ja liikenteen. Lisäksi kuusi pysyvää työryhmää on toteuttanut kauden 2019–2024 yhteistyöohjelmaa mikä osaltaan toteuttaa Visio 2030 tavoitteita. Tällä sektorilla osallistutaan myös useisiin hallinnonaloja ylittäviin yhteistyöhankkeisiin. Suomi on erityisesti myötävaikuttanut hiilineutraaliuutta edistävien aloitteiden toteuttamiseen.

Kuva: Benjamin Suomela / Norden.org

Pohjoismaat ovat olleet edelleen aktiivisia monissa kansainvälisissä ympäristö- ja ilmastoprosesseissa. Helmikuussa 2022 YK:n ympäristökokous (UNEA) päätti käynnistää neuvottelut uudesta maailmanlaajuisesta sopimuksesta muovisaastumisen pysäyttämiseksi. Pohjoismaat ovat olleet neuvotteluiden moottoreita ja tavoittelevat kunnianhimoista lopputulosta. Pohjoismaista sopimusneuvotteluihin liittyvää vaikuttamistyötä tuetaan yhteisellä koordinaattorilla, joka auttaa tuomaan esiin Pohjoismaiden näkemyksiä.

Vuoden 2023 lopussa pidettiin ilmastopimuksen osapuolikokous (COP28) Dubaissa, Arabiemiraattien liitossa. Pohjoismailla oli näkyvä rooli sekä neuvotteluissa että ilmastokokouksen yhteydessä järjestetyissä tilaisuuksissa, mukaan lukien pohjoismaisessa paviljongissa pidetyt esitykset ja keskustelut. Tilaisuuksiin osallistui muun muassa ministereitä, etujärjestöjä ja pääneuvottelijoita Pohjoismaista.

Ympäristö- ja ilmastoministereiden ensimmäinen kokous järjestettiin Islannissa toukokuussa 2023. Kokouksessa keskusteltiin muun muassa kansainvälisistä ympäristö- ja ilmastoprosesseista, kuten käynnissä olevista neuvotteluista maailmanlaajuisesta muovisopimuksesta. Keskusteluaiheena olivat myös ilmastoasiat, mukaan lukien ilmastomuutokseen sopeutuminen. Carbfix-hanke esitteli alustavat tuloksensa konkreettisenä esimerkkinä innovatiivisista keinoista vähentää hiilidioksidipäästöjä. Carbfix-hankkeessa kehitetään menetelmiä, joilla hiilidioksidia voidaan varastoida pysyvästi basalttimuodostumiin. Marraskuun alussa ympäristö- ja ilmastoministerit tapasivat lisäksi Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Oslossa. Meriasiat olivat tärkeä teema syksyn kokouksessa. Ministerit antoivat COP28-ilmastokokouksen alla yhteisen julkilausuman, jossa korostettiin, että ilmastoneuvotteluissa on tärkeää säilyttää korkea kunnianhimo.

Ympäristö- ja ilmastoasioiden virkamieskomitea käynnisti uuden yhteistyöohjelman valmistelun kaudelle 2025–2030. Valmistelutyössä on tunnistettu kolme horisontaalista tavoitetta ja joukko osatavoitteita, jotka liittyvät ilmastomuutokseen, luontokatoon ja saasteisiin. Ohjelman yhtenä lähtökohtana tulee olemaan, että näitä kolmea haastetta on tarkasteltava yhdessä ja että ratkaisuihin on näin ollen noudatettava kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja pyrittävä synergioihin silloin kun se on mahdollista.

Rakentaminen

Vuonna 2020 Pohjoismaat perustivat yhteisen ohjausryhmän koordinoimaan rakentamismääräysten yhtenäistämistä. Ohjausryhmä seuraa ja koordinoi rakennusalan kasvavaa pohjoismaista yhteistyötä keskittyen erityisesti kestäväan rakentamiseen ja ilmastokäytännöihin. Yhteistyö edistää mm. julkisten hankintojen myönteisiä ympäristö- ja ilmastovaikutuksia, vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä puurakentamisessa ja luo edellytyksiä päästöttömien rakennustyömaiden perustamiselle. Ympäristöministeriöllä on ollut päävastuu rakennusten elinkaariarviointien (LCA) harmonisoinnista.

Ympäristöministeriön johdolla käynnistettiin vuonna 2021 kolmivuotinen hanke, jonka tavoitteena on edistää rakentamisen kiertotaloutta, luoda uusia yhteistyöverkostoja ja jakaa kiertorakentamisen käytäntöjä Pohjoismaissa. Hankkeeseen osallistuvat ympäristöministeriön lisäksi Suomesta työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä SITRA. Hankkeen alustavia tuloksia ja ministerineuvostossa tehtävää muuta pohjoismaista rakentamisyhteistyötä esiteltiin Nordic Climate Forum for Construction -tapaamisessa Helsingissä syyskuussa 2023.

Aluesuunnittelu ja kaupunkien kehittäminen

Kestävän kasvun ministerineuvoston alaisuudessa toimii kolme virkamieskomiteaa (energia-, elinkeino- ja aluepolitiikka). Aluepolitiikan virkamieskomiteassa käsitellään aluesuunnittelun ja aluekehittämisen asioita. Sekä ympäristöministeriö että työ- ja elinkeinoministeriö ovat siinä edustettuina. Komitea päättää mm. teemaryhmien, raja-aluekomiteoiden ja Nordregion eli pohjoismaisen aluekehityksen ja aluesuunnittelun tutkimuskeskuksen rahoituksesta.

Islannissa lokakuussa 2023 järjestetyssä ministerikokouksessa teemoina olivat turvallisuuspoliittiset haasteet ja kriisivalmius aluepoliittisesta näkökulmasta sekä nuorten osallistuminen maaseudun kehittämiseen. Keväällä 2023 aloitettiin lisäksi uuden yhteistyöohjelman valmistelu. Suomi on painottanut valmistelutyössä vihreää siirtymää, puhtaaseen energiaan perustuvia investointeja, osaavan työvoiman saatavuutta sekä kokonaisturvallisuutta. Raja-aluekomiteoiden työn kehittämistä jatkettiin myös vuoden 2023 aikana.

Pohjoismainen ympäristörahoitusyhtiö NEFCO

Nefcon eli pohjoismaisen vihreän pankin pääkonttori sijaitsee Helsingissä. Nefcon tehtävänä on nopeuttaa vihreää siirtymää tarjoamalla velkarahoitusta silloin, kun riskiprofiili on liikepankeille liian korkea. Nefco auttaa pieniä- ja keskisuuria yrityksiä kasvamaan nopeammin. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen, saastumisen vähentäminen ja luonnon monimuotoisuus ovat Nefcon rahoituksen kulmakiviä. Yleisimmät toimialat sen sijoitussalkussa ovat energia, valmistus ja liikenne. Vuoden 2023 aikana lisääntynyt luotonanto kasvatti korkotuloja edellisen vuoteen verrattuna. Nefcon hallitus hyväksyi vuonna 2023 kymmenen uutta pk-sijoitusta, joiden yhteisarvo on 27,8 miljoonaa euroa. Lisäksi Pohjoismaisille pk-yrityksille suunnattu, biodiversiteettiä edistävä pilottiohjelma eteni vuoden aikana hyvin.

Ukrainan osalta pääpaino on ollut vihreässä jälleenrakennusohjelmassa. Käynnissä on noin 40 projektia ja useita uusia hankkeita on vireillä. Painopiste on kuntien kriittisessä infrastruktuurissa energia- ja vesihuollon varmistamiseksi sekä koulurakennusten ja maan sisäisten pakolaisten asumispalveluiden korjaamisessa ja rakentamisessa. Jälleenrakennusohjelman tuki on lahjamuotoista ja sitä rahoittavat Pohjoismaat ja EU.

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

Elinkeinoministerit kokoontuivat Kööpenhaminassa lokakuussa 2023. Ministerikokouksessa käytiin keskustelua uuden yhteistyöohjelman päälinjoista. Norjan aloitteesta päätettiin lisäksi perustaa teollisen yhteistyön työryhmä (nordisk industripartnerskap).

Elinkeinosektorin virkamieskomitea kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Työskentelyn pääpaino oli uuden yhteistyöohjelman 2025-2030 suunnittelussa.

Elinkeinosektorin yhteistyöohjelman painopisteinä ovat ilmastotavoitteet ja ympäristökysymykset, globaali kilpailu ja nopea teknologinen kehitys, geopoliittiset haasteet, demografia ja yhteiskunnalliset muutokset. Erityisesti Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on nostanut geopolitiikkaan liittyviä kysymyksiä keskusteluun ja samalla huolen pohjoismaisten arvoketjujen kestävydestä.

Suomen näkökulmasta pohjoismaiset painopistealueet ja tavoitteet ovat linjassa esimerkiksi teollisuuspoliittiseen suunnitteluun liittyvien lähtökohtien kanssa. Suomi esitteli vuoden 2023 aikana alustavasti ohjelmaa, jossa tutkittaisiin pohjoismaisten arvoketjujen globaalia kestävyttä. Tästä on tarkoituksena kehittää projekti Suomen puheenjohtajuuskaudelle Pohjoismaiden ministerineuvostossa 2025.

Teollinen yhteistyöryhmä

Aloitteessa tähdätään pohjoismaisen kotimarkkinan luomiseen puhtaan siirtymän ratkaisuja tai arvoketjuja varten sekä lisäksi edellytysten luomiseen vientitoiminnalle. Työryhmän työ on käynnistynyt konkreettisten painopistealueiden kartoituksella. Jatkotyön teemoiksi ovat valikoituneet akkualue, mukaan lukien mineraalit, sekä vihreä teräs, joissa on jo aiempaa kahdenvälistä tai pohjoismaista yhteistyötä. Konkreettisia toimia täsmennetään edelleen, jotta ne täydentäisivät käynnissä olevia aloitteita ja jotta vältettäisiin päällekkäisyyttä. Alustavana ajatuksena on, että toimet voisivat kohdistua vihreään teräkseen ja akkuihin liittyvään tutkimukseen, kehitykseen, innovaatioihin, testaukseen tai yhteiseen infrastruktuurin käyttöön. Työryhmän työ päättyi toukokuussa 2024.

Matkailu

Vuonna 2023 työ- ja elinkeinoministeriö saattoi päätökseen yhteispohjoismaisen hankkeen, jossa selvitettiin kotimaanmatkailun hyviä käytäntöjä sekä analysoitiin mahdollisuuksia hyödyntää koronapandemian aikana muodostuneita kotimaanmatkailun toimintatapoja matkailun kehittämiseen laajemmin. Visit Finland osallistui lisäksi Tanskan koordinoimaan tuotekehitys- ja markkinointihankkeeseen, jossa edistettiin Yhdysvaltojen kiinnostusta Pohjoismaita kohtaan. Molemmat hankkeet toimeenpanivat Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelmaa ja saivat rahoituksensa elinkeinoministereiden Suomen Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuuskaudella vuonna 2021 hyväksytystä projektikonaisuudesta. Lisäksi suomalaiset toimijat (mm. työ- ja elinkeinoministeriö, Visit Finland, Tilastokeskus) olivat mukana projektikonaisuuteen kuuluvien muiden hankkeiden toteutuksessa osallistumalla vähintään hankkeissa tehtävään aineistonkeruuseen.

Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisuudessa toimivan pohjoismaisen matkailutyöryhmän yhteistyötä ohjasi elinkeinoministerien kesällä 2019 hyväksymä Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelma 2019–2023. Matkailuyhteistyön suunnitelman uudelleen laadinta aloitettiin loppuvuodesta 2023 käynnistämällä pohjoismaisen matkailuyhteistyön ja nykyisen yhteistyösuunnitelman toteuman arviointi. Aktiivinen pohjoismainen yhteistyö on tukenut Suomen matkailustrategian toimeenpanoa erityisesti kestävän matkailun, matkailun tiedolla johtamisen ja matkailun edistämisen osalta.

Energiapolitiikka

Islannin puheenjohtajuuskaudella Pohjoismaisen ministerineuvoston energiasektorin teemoja olivat toimitusvarmuus, kansainvälinen yhteistyö kriisiaikoina sekä yhteistyö innovaatioiden ja uusien teknologioiden alalla.

Energiaministerineuvoston kokous pidettiin Reykjavikissa lokakuussa 2023. Agendalla olivat sähkön toimitusvarmuus ja hinta, vihreä siirtymä sekä vety ja merituulivoima. Lisäksi esillä oli tulevien vuosien uusi energiasektorin yhteistyöohjelma.

Energiapolitiikan virkamieskomiteassa käytiin keskustelua Pohjoismaisen energiasektorin yhteistyön rakenteista ja uudistustarpeista sekä mm. yhteistyöstä vedyn osalta. Lisäksi uusiutuvaa energiaa ja vetyä koskeva uusi työryhmä aloitti toimintansa. Keskeistä oli myös energiasektorin yhteistyöohjelman valmistelu vuosille 2025-2030. Virkamieskomitea myönsi rahoitusta useille energiasektorin pohjoismaisille hankkeille, kuten merituulivoimaa ja biodiversiteettiä koskevalle jatkohankkeelle, vetyrekka-hankkeelle sekä hankkeelle vihreistä ratkaisuista eristäytyneillä alueilla, erityisesti saarilla. Lisäksi esillä oli laaja poikkihallinnollinen liikennehanke. Ajankohtaista, rahoitusta aiemmin saanutta Toimitusvarmuus, energianhinnat ja reilu siirtymä -hanketta sekä sen tuloksia esiteltiin Helsingissä ja muiden Pohjoismaiden pääkaupungeissa pidetyissä tilaisuuksissa.

Energiapolitiikan virkamieskomitean alaisista työryhmistä vuonna 2023 aktiivisesti toimivat sähkömarkkinaryhmä (EMG) ja energiatehokkuusviranomaistyöryhmä Nordsyn. Lisäksi vuoden aikana järjestettiin Pohjoismaiden ja Baltian maiden hiilidioksidin talteenottoon, käyttöön ja varastointiin keskittyvän verkostoryhmän (NGCCUS) kokouksia. Vuonna 2023 työnsä aloitti myös uudistunut uusiutuvan energian ja vedyn työryhmä (NAFH).

Sähkömarkkinaryhmän (EMG) työ jatkui aktiivisena vuonna 2023. Keskeisenä teemana yleisen tiedonvaihdon ja ajankohtaisten asioiden koordinoimisen lisäksi oli Pohjolan sähkömarkkinafoorumi Kööpenhaminassa. Sähkömarkkinaforumissa keskusteltiin energiakriisistä saaduista opeista. Työryhmä teetti useita selvityksiä ajankohtaisista aiheista (muun muassa kriisitoimien vaikutuksesta markkinoiden toimintaan, vähittäismarkkinoiden toiminnasta ja energiaköyhyydestä) ja osallistui Pohjoismaisen ministerikokouksen valmisteluihin.

Hiilidioksidin talteenottoa, käyttöä ja varastointia käsittelevässä NGCCUS-ryhmässä maat jakavat tietoa omista toimistaan koskien hiilidioksidin talteenottoa, käyttöä ja varastointia (CCUS). Ruotsilla ja Suomella on suuria bioperäisiä hiilidioksidilähteitä, Norjalla ja Tanskalla merenalaisia varastointimahdollisuuksia ja Islannilla geotermisen energian käytöstä tulevia hiilidioksidipäästöjä, joita Islanti alkaa varastoida maaperään. Norjan ja Tanskan tavoin Islanti suunnittelee varastoivansa hiilidioksidia myös muista maista.

Uudistunut uusiutuvan energian ja vedyn työryhmä (NAFH) käynnisti toimintansa vuoden 2023 aikana. Työryhmän puheenjohtajuus seuraa Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuutta ja 2023 puheenjohtajana toimi Islanti. Työryhmän tavoitteena on tiedonvaihto ajankohtaisista uusiutuvaan energiaan ja vetyyn liittyvistä asioista, kuten esimerkiksi EU:n uusiutuvan energian direktiivin täytäntöönpanosta ja sen vaikutuksista eri maissa erityisesti vetyteemassa, puhtaan vedyn tuotantoinvestointien edistymisestä ja vetyinfrastruktuuriin liittyvistä hankkeista sekä ohjauskeinoista uusiutuvan energian ja vedyn käytön edistämiseksi. Työryhmän ensimmäisissä kokouksissa kuultiin muun muassa alustuksia ja keskusteltiin vedyn alkuperätakuujärjestelmistä eri Pohjoismaissa.

Energiapolitiikan virkamieskomitea myönsi 2023 rahoituksen Mapping Nordic Hydrogen Valleys -selvitysohjelmalle, jonka toteutuksen ohjausryhmänä NAFH toimii. Syksyllä 2023 työryhmässä täsmennettiin projektikuvausta ja sihteeristö järjesti selvityksestä tarjouskilpailun. Vuonna 2024 toteutettavan selvityksen tavoitteena on kartoittaa potentiaalisia vedyn ja jatkojalosteiden tuotantoalueita ja -keskittymiä Pohjoismaissa huomioiden mm. alueellinen infrastruktuuri, tuotteiden loppukäyttömahdollisuudet sekä vedyn tuotantoa edistävät politiikkatoimet.

Aluepolitiikka

Aluepolitiikan ministerikokous järjestettiin Islannissa 2023. Kokouksen pääaiheina olivat turvallisuuspoliittiset haasteet ja kriisivalmius aluepoliittisesta näkökulmasta. Yhtäältä esille nousi ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät luonnonkatastrofit sekä niihin varautuminen ja toisaalta geopoliittisen tilanteen muutokset ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Esille nousivat esimerkiksi energiantuotanto ja investoinnit, huoltovarmuus sekä eri alueiden asuttuna pitäminen. Suomi nosti esille ennakoimisen ja varautumisen merkityksen, Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan vaikutukset erityisesti itäisessä Suomessa, erilaisten alueiden elinvoiman vahvistamisen sekä kokonaisturvallisuuden. Kokouksessa käsiteltiin myös valmisteilla olevan, vuosien 2025-2030 yhteistyöohjelman tavoitteita ja osatavoitteita. Ohjelman lähtökohdina ovat vision kolme strategista tavoitetta eli vihreä, kilpailukykyinen ja sosiaalisesti kestävä Pohjola. Keskustelussa tulevan ohjelman sisällöstä painottuivat turvallisuuteen liittyvät näkökohdat ja resilienssin vahvistaminen, uusiutuvan energian tuotanto ja vihreä siirtymä sekä integraatio ja liikkuvuus raja-alueilla.

Kolmantena teemana esillä oli nuorten osallisuus erityisesti maaseutualueiden kehityksessä. Kokouksessa vierailleen nuorisopaneelin ehdotukset maaseudun elinvoiman vahvistamiseksi nuorten ikäluokkien näkökulmasta on koottu yhteen suosituksiksi.

<https://nordregio.org/wp-content/uploads/2023/11/GEN-Z-What-we-did-and-how-we-did-it.pdf>

<https://nordregio.org/publications/from-fields-to-futures-40-action-points-for-rural-revitalisation/>

Nordregio Forum järjestettiin vuonna 2023 Islannissa ja sen teemana oli "Young Nordics: The key to a prosperous and green region".

Aluepolitiikan ja -suunnittelun virkamieskomitea kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Työskentelyssä painottui konsulttiyhtiö WSP:n toteuttama nykyisen yhteistyöohjelman väliarviointi sekä uuden ohjelman valmistelun käynnistäminen. WSP on aiemmin arvioinut myös Pohjois-Atlantin yhteistyötä (NORA) sekä raja-aluekomiteoiden toimintaa. Väliarviointi valmistui syksyllä 2023, joten sen tulokset ovat olleet käytettävissä uuden ohjelman valmistelun yhteydessä. Arvioinnissa suositeltiin mm. toiminnan fokusoimista ennalta määritellyille suuralueille ja raja-alueille sekä Nordregion roolin muutosta aiempaa selkeämmin osaamisen kehittämiseen.

Uuden ohjelman valmistelun ohella isompia teemoja tällä sektorilla on ollut raja-aluekomiteoille kohdistetun rahoituksen jakoperiaatteiden uudistus, jota on valmisteltu vuoden 2023 aikana. Uudistuksen yhteydessä tarkastellaan sitä, kuka on oikeutettu hakemaan rahoitusta. Tarkoituksena on, että jatkossa rahoitus perustuisi hakemuksiin ja myönnettävän rahoituksen perusteena olisivat ennalta määritellyt jakokriteerit.

Aluepolitiikan työtä toimeenpannaan ensisijaisesti kolmessa teemaryhmässä, jotka keskittyvät kaupunkikehittämiseen, maaseutukehittämiseen sekä innovatiivisiin ja resilientteihin alueisiin. Jokaisessa teemaryhmässä on suomalaisia jäseniä sekä valtioneuvostosta että alueilta. Tutkimuslaitos Nordregiolla on teemaryhmien sihteeristönä sekä tutkimus- ja selvityshankkeiden toteuttajana merkittävä rooli yhteistyöohjelman toteutuksessa ja tulosten viestinnässä. Lisäksi raja-aluekomiteat toimeenpanevat ohjelmaa omalta osaltaan.

Kaupunkikehittäminen

Vuonna 2023 käynnistetyt hankkeet liittyvät pienten kaupunkien houkuttelevuuteen ja vetovoimaan sekä ilmastoneutraaleihin kaupunkeihin.

Maaseutukehittäminen

Vuonna 2023 käynnistetyt uudet hankkeet liittyvät väestöään menettävien maaseutualueiden ja kuntien älykkääseen sopeutumiseen sekä työvoiman saatavuuteen maaseutualueilla.

Vihreät, resilientit ja innovatiiviset alueet

Työryhmässä jatkettiin vuoden 2023 aikana aiemmin käynnistyneiden hankkeiden toimeenpanoa, teemoina mm. työvoiman liikkuvuus, etätyö, vihreä siirtymä ja alueellinen johtajuus.

Maaseutu- ja kaupunkiteemaryhmien yhteisenä hankkeena on valmisteltu pohjoismaista alueluokitusta.

Talous- ja finanssisektori

Pohjoismaiden valtiovarainministerien kokous pidettiin 2023 Brysselissä. Kokouksessa keskusteltiin ajankohtaisista talous- ja finanssipoliittisista prioriteeteista Pohjoismaissa etenkin inflaatiokehityksen sekä muiden riskitekijöiden valossa. Painopiste keskustelussa oli siinä, miten pohjoismaisella yhteistyöllä kyetään vahvistamaan Pohjoismaiden talouksien vastustuskykyä. Lisäksi ministerit vaihtoivat kokemuksia taloudellisista tukitoimista, joita on jouduttu toteuttamaan Venäjän hyökkäyssodasta aiheutuneen energiahintakriisin vaikutusten lieventämiseksi. Kokouksessa keskusteltiin myös OECD:n alustuksen pohjalta siitä, miten Pohjoismaat voisivat tukea tuottavuuden kasvua ja vahvistaa pitkäaikaista kasvupotentiaaliaan.

Virkamiestasolla talous- ja finanssisektorista vastaava työryhmä kokoontui Islannin puheenjohtajuuskaudella kolme kertaa. Virkamieskokousten keskiössä säilyi vuonna 2021 aloitettu ja vuoden 2023 lopussa päätökseen saatu poikkisektoriaalinen ja monivuotinen Visio 2030 -hanke Osallistava talouskasvu osana vihreää siirtymää. Hankkeen käytännön toteutuksesta vastasi Nordregio, jonka edustajat raportoivat työryhmälle hankkeen etenemisestä säännöllisesti. Hankkeen loppuraportit on julkaistu Nordregion verkkosivuilla (<https://nordregio.org/publications/>). Nordregio vastasi myös vuonna 2022 käynnistetyistä ja vuonna 2023 loppuun saatetusta ilmastonmuutokseen liittyviin taloudellisiin mallinnustyökäluihin liittyneestä hankkeesta, jossa jaettiin eri maiden parhaita käytänteitä ja edesautettiin kansainvälisen virkamies- ja asiantuntijaverkoston luomista.

Nordic Economic Policy Review (NEPR) julkaisi toukokuussa 2023 vuosijulkaisunsa, jonka teemana oli Euroopan unionin ja Pohjoismaiden kansallisten ilmastopolitiikkojen vertailu ("EU versus National Climate Policies in the Nordics", <https://www.norden.org/en/publication/nordic-economic-policy-review-2023>).

Maa- ja metsätalous sekä kalastus- ja elintarvikesektori

Pohjoismaiden ministerit kokoontuivat vuonna 2023 kesäkokoukseen Islannin Keflavikissa. Kokousta edelsi yhteispohjoismaisten ravitsemussuositusten julkistamistilaisuus. Ministerikokouksen ohjelmaan kuului poliittinen keskustelu kestävästä ruokajärjestelmästä, johon osallistuivat vieraina myös FAO:n ja WWF:n edustajat. Vieraat korostivat Pohjoismaiden roolia edelläkävijöinä kestäviin ruokajärjestelmiin pyrkivässä työssä. Keskustelun tarkoituksena oli myös pohjustaa sektorin uuden yhteistyöohjelman valmistelua.

Ministerit hyväksyivät yhteisen julistuksen yhteistyön vahvistamiseksi työssä ruokahävikin vähentämiseksi ja päättivät aloitteista pääministerien vuonna 2022 antaman meritaloutta koskevan julistuksen toimenpanemiseksi. Ministerit päättivät myös aloittaa uuden projektikonaisuuden nuorten roolin vahvistamiseksi ja monipuolisuuden lisäämiseksi pohjoismaisissa ruokajärjestelmissä.

Toimeenpanevan virkamieskomitean työssä korostui ministerikokouksen valmistelun, visio 2030 -projektien seurannan ja budjettikysymysten lisäksi sektorin vuosien 2025-2030 yhteistyöohjelman valmistelu.

Maa- ja metsätalousvirkamieskomiteoissa käsiteltiin 2023 normaalien hallinnollisten asioiden lisäksi Pohjoismaiden neuvoston suosituksia hevostaloudesta Pohjolassa ja maankäyttöön liittyvistä konflikteista

erityisesti maatalousmaan siirtymisessä rakentamiskäyttöön. Hevostalouden osalta saatiin tilannekatsaus valmisteilla olevasta selvityksestä. Maankäyttöön liittyvien konfliktien osalta valmisteilla on myös selvitys.

Virkamieskomiteat käsitelivät lisäksi Pohjoismaiden geenivara-asiantuntijoiden kesken valmisteltua raporttia ja julistusta geenivarojen saavutettavuudesta ja oikeuksista niiden käyttöön (ABS-deklaraatio). Komitea hyväksyi uuden pohjoismaisen sopimuksen kasvien esijalostuksen PPP-yhteistyölle vuosiksi 2024-2026.

Metsäasioissa painopisteinä olivat biotalous ja ilmasto- sekä resilienssiasiat. Uuden biotalousohjelman toteuttamista jatkettiin. Maankäytön muutokset koskettavat myös metsätaloutta erityisesti metsäkadon osalta. Villisikakysymyksissä pohjoismaista yhteistyötä jatkettiin. Yhteinen EU-vaikuttaminen metsäasioissa on säilynyt ajankohtaisena teemana virkamiestason keskusteluissa. Vuonna 2023 puhuttivat erityisesti EU-tason biodiversiteettiasiat sekä vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojele.

Kalatalouden virkamieskomitea päätti 2023 rahoituksesta vesiviljelyn ja kalastuksen yhteistyöhankkeisiin sekä keskittytti kalataloutta koskevan yhteistyön evaluointiin ja siitä tehtäviin johtopäätöksiin. Reykjavikissa pidetyn kokouksen yhteydessä järjestettiin seminaari, jonka aiheita olivat kalateollisuuden sivuvirtojen ja luonnonvaraisten ruskolevien hyödyntäminen sekä energiatehokkuus kalastuselinkeinossa. Lisäksi vierailtiin Islannin suurimmassa geotermisessä voimalaitoksessa, jonka yhteydessä on mikrolevien tuotantolaitos. Mikrolevissä on runsaasti monityydyttymättömiä rasvahappoja, pigmenttejä sekä antioksidantteja.

Virkamieskomitean elintarvikeosaston kokoonpano piti kokouksensa lokakuussa 2023 Reykjavikissa. Kokousta valmisteltiin kansallisesti alatyöryhmien suomalaisten edustajien kesken. Reykjavikin kokouksessa annettiin komitealle tiedoksi selvitykset alatyöryhmien (NMDD, HSSD, NMF ja NMKL¹) käynnissä olevista, loppuneista ja suunnitelluista töistä. NMF:n sihteeristö Ruokavirastossa on ainakin tilapäisesti lakkautettu ja sen käytännön asioita siirretään mahdollisesti HSSD-työryhmän alle. Työryhmien mandaatit ovat varsin lähellä toisiaan.

Kestävään ja terveelliseen elintarvikejärjestelmään keskittyvän visio 2030 -projektin alle on koottu teemaprojekteja, kuten työ ruokahävikin vähentämiseksi ja COP28-sivutapahtuman suunnittelu Suomen ja WHO:n kanssa sekä esittäytyminen eri paviljongeilla (UNICEF, FAO, WHO, EU). Projektin alla on ollut mahdollista toteuttaa myös puheenjohtajamaan omia projekteja tai myöntää työryhmille lisävaroja.

Merkittävä panostus vuonna 2023 oli yhteispohjoismaisten ravitsemussuosittelujen valmistelu ja lopullinen julkaisu. WHO:n mukaan Pohjoismaat viitoittavat suositusten kautta tien, jota koko maailman tulisi seurata. Ravitsemussuosittelujen toimeenpanoa viedään eteenpäin yhteispohjoismaisen Nordic Diet Networkin (NDN) alla, jossa on edustajia Suomesta sekä maa- ja metsätalousministeriön että sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilta. Ruotsin viranomaiset järjestivät 2023 ruokahävikikonferenssin, johon Suomi osallistui. Konferenssia seurattiin laajasti myös verkossa.

¹ Nordic Working Group for Food Safety & Consumer Information (NMF)
Nordic Working Group for Healthy, Safe and Sustainable Diet (HSSD)
Nordic Committee on Food Analysis (NMKL)
The Nordic Working Group for Microbiology & Animal Health and Welfare (NMDD)

Virkamieskomitean elintarvikeosaston kokoonpano osallistui muiden kokoonpanojen tavoin myös uuden yhteistyöohjelman laadintaan. Virkamieskomiteassa käsiteltiin lisäksi muun muassa ruhojen polttamiseen liittyviä kapasiteettiongelmia, huolenaiheita lääkkeiden saatavuudesta ihmisille ja eläimille sekä varautumiseen liittyviä asioita.

Pohjoismaisen maatalous- ja elintarviketutkimuksen (NKJ) työ keskittyi vuonna 2023 erityisesti biotalouteen ja ympäristöhaasteisiin sekä synergioiden luomiseen lisäämällä kansallisten ja pohjoismaisten aloitteiden sekä tutkimusohjelmien välistä yhteistyötä. NKJ:lle hyväksyttiin myös uusi strategia vuosille 2023-2025. NKJ:n ja yhteispohjoismaisen metsäntutkimuksen (SNS) jakama sihteeristö on ottanut vastuun myös Uusi pohjoismainen ruoka -ohjelman sihteeristötoiminnoista. NKJ:n ja SNS:n yhteinen kokous ja retki järjestettiin vuonna 2023 Ahvenanmaalla.

Yhteispohjoismainen metsäntutkimus (SNS) toteutti ydintehtävänsä käynnistämällä ja koordinoimalla yhteispohjoismaista metsien kestävään käyttöön sekä metsien tarjoamiin monipuolisiin mahdollisuuksiin liittyvää tutkimusta. SNS:n rahoittamissa tutkijaverkostoissa ja hankkeissa painotettiin pohjoismaista lisäarvoa, tutkimuksen ja käytännön metsätalouden välisen vuorovaikutuksen vahvistamista sekä monitieteistä lähestymistapaa tulevaisuuden haasteiden ratkaisemiseksi. Tutkimuksen sisällöistä nousivat esille mm. biotalouden rooli vihreän siirtymän ja maaseudun elinvoimaisuuden mahdollistajana, maaperän hiilensidonta sekä muuttuvaan ilmastoon liittyvät riskit.

Pohjoismaiden yhteisen siemenpankin ja geenivarojen osaamiskeskus NordGen toteutti 2023 ison muutoksen suurimmalle osalle henkilökuntaa, kun heidän työsuhteensa muutettiin toistaiseksi voimassa oleviksi. Vain laitoksen viestintä, hallinto ja IT jäivät vanhaan järjestelmään. Muutos oli tärkeä laitoksen vakauden varmistamiseksi ja heijastui jo vuoden 2023 aikana mm. suurempana määränä pyyntöjä NordGenille osallistua tutkimus- ja muihin yhteistyöhankkeisiin. Laitoksen kasaantuneiden töiden sisäinen selvittämishanke (Reduction of backlogs) eteni hyvin, ja tilanne saataneen selvitettyä vuoden 2024 loppuun mennessä. Geenipankin toiminnasta tehtiin ulkopuolinen arvio kesällä 2023. Sen tulokset olivat erittäin positiivisia, mutta samalla kuitenkin myös varoitettiin kahteen erillaiseen työsuhdejärjestelyyn perustuvan järjestelmän aiheuttamista riskeistä laitoksen toiminnalle.

Sosiaali- ja terveyspolitiikka

Islannin puheenjohtajuuden teemat sosiaali- ja terveyssektorilla olivat vammaispolitiikka, mielenterveys- ja kansanterveyskysymykset, päihdepolitiikka, lääkkeet ja ikäihmisten sosiaali- ja terveyspalvelut. Islanti painotti puheenjohtajuuskaudellaan erityisesti terveyshätätilanteisiin varautumista ja lääkkeiden tuotanto-, huolto- ja jakeluvarmuuden parantamista Pohjolassa.

Pohjoismaisen vammaisyhteistyön uusi yhteistyöohjelma vuosille 2023-2027 käynnistyi. Pohjoismaiden sosiaali- ja terveysministerit antoivat kokouksessaan vammaispoliittisen julkilausuman, jossa he painottivat digitaalisesti esteettömän ja yhdenvertaisen yhteiskunnan rakentamisen tärkeyttä. Ministerit keskustelivat myös siitä, miten korona on vaikuttanut nuorten psyykkiseen terveyteen ja lisännyt sosiaalista eristäytyneisyyttä. Keskustelussa pohdittiin mm. sitä, miten mielenterveydeltään haavoittuvien nuorten aikuisten mahdollisuuksia päästä työmarkkinoille voitaisiin parantaa. Ministerit informoivat toisiaan lisäksi toimista, joita maiden sosiaali- ja terveysjärjestelmissä on kehitetty Ukrainan pakolaisten erityistarpeiden pohjalta. Pohjoismaisen mielenterveyden huippukokouksen yhteydessä ministereillä oli paneelikeskustelu aiheesta "Collaboration & Co-Production in Mental Health".

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru oli Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kuultavana eduskunnassa. Kuulemisessa keskusteltiin yleisesti pohjoismaisen yhteistyön ajankohtaisista kysymyksistä sekä EU:n potilasdirektiivistä ja sen suhteesta pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Pohjoismainen sosiaali- ja terveystalouden virkamieskomitea päätti perustaa asiantuntijaryhmän, jonka tehtävänä on oikeudellisen analyysin pohjalta kartoittaa pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen uudistamiseen liittyviä erilaisia etenemisvaihtoehtoja sekä laatia vaikutustenarvioinnit kaikista esille nostetuista vaihtoehdoista. Virkamieskomitea sopi lisäksi Pohjoismaiden neuvoston lapsiköyhyyttä käsittelevän suosituksen (21/2022) seurannasta. Virkamieskomitea myös päätti rahoituksesta Suomen koordinoimalle yhteispohjoismaiselle asiakas- ja potilasturvallisuushankkeelle, joka pohjautuu WHO:n tavoiteohjelmaan.

Sosiaali- ja terveyssektorin yhteistyöohjelman 2025-30 valmistelua varten nimetty alatyöryhmä piti vuoden 2023 aikana työpajan ja kaksi digitaalista kokousta.

Sosiaali- ja terveyssektorin The Nordic Commons -lippulaivahanke, jonka tavoitteena oli mahdollistaa pohjoismaisten terveysalan tietoaistojen hyödyntäminen, lakkautettiin Norjan esityksestä. Hanketta päätettiin kuitenkin jatkaa Valo-nimisenä Suomen johdolla. Yhteistyöministerit myönsivät hankkeelle rahoituksen vuosille 2023-25.

Terveydenhuollon pohjoismainen valmiusryhmä (Svalbard-ryhmä) käynnisti Norjan johdolla hankkeen kartoittaakseen säädökset, jotka estävät rajat ylittävän yhteistyön sekä osoittaakseen, miten Pohjoismaat voivat kehittää yhteisiä mekanismeja ja valmiuksia saumattoman terveydenhuollon yhteistyön varmistamiseksi kriisitilanteissa Pohjoismaissa, Euroopassa ja mahdollisesti myös globaalisti. Hanke tarkastelee lisäksi pohjoismaisen yhteistyön kokemusten hyödyntämistä muilla sektoreilla, joilla halutaan kehittää alueellista varautumisyhteistyötä. Työstä saatuja kokemuksia käytetään Pohjoismaiden terveydenhuollon valmiusharjoituksissa vuosina 2023 ja 2024.

Tilastokomiteoiden (Nomesko ja Nososko) yleiskokouksessa Helsingørissä sovittiin komiteoiden uudistetun työjärjestyksen sisällöstä ja hyväksyttiin vuoden 2024 työn tavoitteet. Yleiskokouksessa käytiin myös laaja keskustelu komiteoiden työn kehittämistä ja uudistustarpeista laaditun ulkoisen arvioinnin tulosten pohjalta. Kehittämistyö jatkuu Ruotsin vetämässä työryhmässä, joka koostuu tilastokomiteoiden kansallisten valtuuskuntien vetäjistä sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja pohjoismaisen sosiaali- ja terveystalouden virkamieskomitean edustajista.

Suomi toimii pohjoismaisen sähköisen terveydenhuollon työryhmän puheenjohtajana vuosina 2023–2024 ja keskittyy mm. Pohjoismaiden terveydenhuollon digitaalisiin rakenteisiin sekä datan laatuun ja yhteentoimivuuteen kaikilla sähköisten terveyspalvelujen tasoilla.

Uudet pohjoismaiset ravitsemussuositukset (NNR2023) hyväksyttiin.

Tasa-arvoyhteistyö

Islannin puheenjohtajuuskauden teemoja tasa-arvo- ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen (LGBTI) -kysymyksissä olivat tasa-arvoinen työelämä, sukupuolittain jakautuneet työmarkkinat ja transhenkilöiden elämänlaatu. Islanti jatkoi myös työtä ikääntyneiden LGBTI-ihmisten elinolojen ja elämänlaadun parantamiseksi Pohjoismaissa.

Pohjoismaiset tasa-arvoministerit vaihtoivat kokouksessaan kokemuksia transihmisten yhtäläisistä oikeuksista ja elinoloista sekä keskustelivat siitä, mitä aloitteita maat ovat toteuttaneet luodakseen hyvät elinolot transsukupuolisille kansalaisille.

Ministerit sopivat tehostavansa koordinoituja ponnisteluja tasa-arvon, naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä LGBTI-ihmisten tasa-arvoisten oikeuksien kasvavaa vastustusta vastaan – myös Pohjoismaissa. Puheenjohtajamaa Islanti ehdotti aloitetta "Raising awareness on hate-speech, harassment and micro-aggressions", joka mm. sosiaalisen median kautta lisäisi Pohjoismaissa tietoisuutta etenkin tyttöihin, naisiin ja LGBTI-henkilöihin kohdistuvasta vihapuheesta, hyväksikäytöstä ja aggressioista sekä pyrki ehkäisemään näitä ilmiöitä.

Reykjavikissa järjestetty konferenssi kokosi yhteen pohjoismaisen LGBTI-kansalaisyhteiskunnan toimijat ja vahvisti LGBTI-järjestöverkoston kokemusten vaihtoa ja yhteispohjoismaista näkyvyyttä.

Tasa-arvo- ja LGBTI-politiikan virkamieskomitea päätti käynnistää hankkeen, joka käsittelee pohjoismaisten poikien ja miesten käsityksiä sukupuolesta ja maskuliinisuudesta sekä sitä, miten he ymmärtävät tasa-arvon. Kartoitus selvittää myös sukupuolen ja maskuliinisuuden välisen yhteyden mm. kysymyksissä, jotka koskevat koulu- ja työelämää, rikollisuutta, LGBTI -osallisuutta ja integraatiota.

Puheenjohtajamaa Islanti käynnisti vuoden 2023 aikana selvityshankkeen "From Equal Pay for Equal work to pay Equity".

YK:n naisten asemaa käsittelevän toimikunnan (CSW67) istunnon yhteydessä järjestetyn pohjoismaisen sivutapahtuman teemana olivat pohjoismaiset ratkaisut sukupuoleen perustuvaan verkkoväkivaltaan. Sivutapahtuman ohjelma koostui mm. tasa-arvoministerien paneelikeskustelusta ja asiantuntijapaneelistä, johon myös Baltian maiden edustajat osallistuivat sekä tapaamisesta UN Womenin johtajan Sima Sami Bahouksen kanssa. Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston yhdessä moderoiman paneelikeskustelun aihe oli "Gender-equal pensions in the Nordics" ja siihen osallistui mm. siviiliyhteiskunnan asiantuntijoita, hallitusten ja parlamenttien edustajia sekä johtaja Chidi King Kansainvälisestä työjärjestöstä (ILO).

Työelämää koskeva yhteistyö

Vuonna 2023 Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaa Islanti järjesti työelämäalan ministerikokouksen Reykjavikissa. Kokouksessa keskusteltiin valmisteilla olevasta yhteistyöohjelmasta. Kutakin ministeriä oli pyydetty kertomaan puheenvuorossaan maansa prioriteetteja yhteistyöohjelman suhteen. Kokouksessa päätettiin myös virallisesti perustaa pohjoismais-balttilaisen työelämärikollisuuden ehkäisyyn tähtäävä verkosto.

Ministerikokouksen yhteydessä Islanti järjesti seminaarin, jonka aiheena oli muun muassa vihreä siirtymä työmarkkinoilla ja työmarkkinaosapuolten rooli. Paikalla oli ministerien lisäksi työmarkkinaosapuolten ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden edustajia eri Pohjoismaista.

Työelämän virkamieskomitea kokoontui vuonna 2023 kaksi kertaa. Kööpenhaminan kokouksessa esiteltiin käynnissä olevia tutkimushankkeita, keskusteltiin NIVAn ja Nordjobbin rahoitukseen liittyvistä asioista ja sektorin budjetista. Lisäksi luonnosteltiin yhteistyöohjelmaa ja maat esittelivät ajankohtaista

työllisyystilannettaan. Akureyrin kokouksessa keskusteltiin lisäksi ministerikokouksesta ja pohjoismais-balttilaisen työelämärikollisuutta torjuvan verkoston perustamisesta.

Työmarkkinajaoston kokous järjestettiin Reykjavikissa. Kokouksessa keskusteltiin ajankohtaisista asioista koskien Islannin puheenjohtajakautta ja Ruotsin EU-puheenjohtajakautta sekä jaoston tutkimusprojekteja. Kokouksessa OECD:n tutkijat esittelivät koronapandemian työmarkkinavaikutuksia Pohjoismaissa tarkastelevan tutkimuksen tuloksia. Lisäksi jaosto päätti esittää tutkimushankkeen käynnistämistä työvoimapalveluiden uudistuksista Pohjoismaissa. Syksyn kokouksessa Kööpenhaminassa valmisteltiin komitean vuosiraporttia ja jatkettiin tutkimusprojektien seurantaa.

Työoikeusjaoston (NAU) kevään 2023 kokouksessa keskityttiin EU:ssa vireillä oleviin työoikeusdirektiiviehdotuksiin. Kokouksen yhteydessä järjestettiin konferenssi pohjoismaisista opeista osallistavaan elvytykseen ja koronapandemian vaikutuksia työmarkkinoihin (OECD:n tutkijat). Tilaisuuteen osallistuivat kaikki työelämäsektorin jaostot. Syksyn 2023 kokous pidettiin Tukholmassa ja sen pääpaino oli EU-asioissa. Erytisteemana oli neuvotteluvapaus ja työehtosopimuksen asema eurooppaoikeudessa.

Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Puolan yhteinen informaatioryhmä kokoontui Brysselissä vuosittaiseen kokoukseensa, jonka järjesti Islannin EU-edustusto. Tilaisuudessa kuultiin EU:n puheenjohtajamaan Espanjan sekä tulevan puheenjohtajamaa Belgian esitykset. Lisäksi EU:n komission edustajat kertoivat eurooppalaisia yritysneuvostoja koskevan direktiivin tilanteesta ja EU:n osajareserviä koskevasta asetusehdotuksesta. Ryhmä kuuli myös tilannekatsauksen yhteistyön tiivistämiseksi työmarkkinarikollisuuteen puuttumiseksi alueella. Lisäksi ryhmä keskusteli omasta mandaatistaan ja ryhmän tarpeellisuudesta; keskustelussa ryhmää pidettiin hyödyllisenä foorumina ainakin, jos sen asialista saadaan pidettyä tarpeeksi mielenkiintoisena.

Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö

Pohjoismaiden yhteistyön perustana toimii vuonna 1962 solmittu ns. Helsingin sopimus, jossa on määritelty myös oikeusyhteistyön periaatteet. Oikeusyhteistyö auttaa Pohjoismaita edistämään pohjoismaisen lainsäädännön yhteisiä peruseriaatteita yhteispohjoismaisten arvojen mukaisesti.

Pohjoismaiden hallitusten oikeusyhteistyötä johtavat oikeusministerit, jotka muodostavat oikeusyhteistyön ministerineuvoston. Pohjoismaiden oikeusministerit tapaavat vuosittain ja lisäksi Pohjoismaat kokoontuvat ministeritasolla yhdessä Baltian maiden kanssa joka toinen vuosi.

Oikeusministerikokous järjestettiin syyskuussa 2023 Islannissa. Kokouksen aiheina olivat mm. järjestäytynyt rikollisuus, jengi- ja nuorisoriikollisuus sekä lähisuhdeväkivalta. Lisäksi puheenjohtaja raportoi Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteyteen perustetun ihmiskaupan vastaisen työryhmän toiminnasta.

Oikeusasioiden virkamieskomitea kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Kokouksissa käsiteltiin mm. maiden ajankohtaisia oikeuspoliittisia asioita, lainsäädäntöhankkeita sekä päätettiin hankehakemuksista. Islannin puheenjohtajuuskauden aikana järjestettiin mm. seminaari ihmiskaupasta ja käynnistettiin työskentely ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Norjan aloitteesta perustettiin kaksi verkostoa, joissa käsitellään kyberrikollisuutta. Verkoston substanssin takia Suomen mahdollinen osallistuminen kuuluu sisäministeriölle.

Pohjoismaista yhteistyötä täydentää Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyö. 2023 järjestettiin kolme oikeusministeriöiden välistä kontaktiryhmän kokousta.

Digitalisaatio

Määräaikaisen Pohjoismaiden digitalisaatioasioiden ministerineuvoston vuosi 2023 oli kolmas neuvoston nelivuotiskaudesta 2021–2024. Pohjoismaiden lisäksi myös Baltian maat kuuluvat kokoonpanoon. Visiona on, että Pohjolasta ja Baltiasta tulee maailman integroitunein alue ja tämän saavuttamiseksi on tärkeää tehdä digitaalisia ratkaisuja edistävää yhteistyötä. Työ perustuu pitkälti vuonna 2020 allekirjoitettuun Digital North 2.0 -julkilausumaan sekä Visio 2030 -toimintasuunnitelmaan.

Syyskuussa Reykjavikissa järjestettiin Islannin puheenjohtajuusvuoden ainoa Pohjoismaiden digitalisaatioasioiden ministerineuvoston kokous. Kokouksen keskustelunaiheena oli data- ja kyberturvallisuus valtionhallinnon palvelutuotannossa. Kokouksessa hyväksyttiin myös ministereiden yhteinen julkilausuma digitaalisten identiteettien yhteensovittamisesta yli maarajojen. Linkki suomenkieliseen julkilausumaan: <https://www.norden.org/fi/declaration/pohjoismaiden-ja-baltian-maiden-digitalisaatioministerien-julkilausuma-digitaalisten>

Virkamiestasolla valmisteltiin vuoden kuluessa ministerineuvoston tiekarttaa vuosille 2025–2030. Uusina visiota tukevin aloitteina hyväksyttiin muun muassa Nordic CryOSphere Digital Twin (NOCOS DT) -hanke, joka liittyy Euroopan komission Destination Earth (DestniE) -lippulaivahankkeeseen sekä pohjoismais-balttilaisen kyberturvallisuuden kyvykkyyksien thinktank-hankkeeseen (The Nordic-Baltic Think Tank on Cybersecurity Skilling). Virkamiestason kokouksissa käytiin vuoden aikana pyöreän pöydän keskusteluja mm. tekoälyn hyödyntämisestä julkisen hallinnon tehtävissä sekä muista ajankohtaisista kehittämishankkeista eri maissa.

Digitalisaatioasioiden ministerineuvoston alaisessa Maailman sujuvinta maiden välistä arkea ja liikkuvuutta digitalisaation avulla -hankkeessa julkaistiin käsikirja vinkeistä ja hyvistä käytännöistä, joilla Pohjoismaiden ja Baltian maiden rajat ylittävää tietojen liikkumista ja tietojärjestelmien yhteentoimivuutta voidaan kehittää. Hankkeen tavoitteena on ollut lisätä digitalisaation avulla arjen joustavuutta ja liikkuvuutta Pohjoismaiden ja Baltian välillä.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala osallistui Maailman sujuvinta maiden välistä arkea ja liikkuvuutta digitalisaation avulla -hankkeeseen vuosina 2021–2023. Ministeriön vastuualueella edistettiin digitaalisen terveyden rajat ylittävää toimintaa, erityisesti sähköisen lääkemääräyksen ja potilasyhteenvedon yhteentoimivia ratkaisuja. THL toimi projektin koordinoijana ministeriön ohjauksessa. Hankkeen päätuotoksena kuvattiin yhteinen toimintamalli ja hyviä käytänteitä rajat ylittävän tiedonvaihdon edistämiseksi ja esteiden poistamiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö osallistui myös Ruotsin johtaman pohjoismaisen "Vård och omsorg på distans 2.0" -hankkeen ohjausryhmään. Ministeriö toimi pohjoismaisen e-terveysryhmän puheenjohtajana 2023 kauden jatkuessa vuoden 2024 loppuun asti. Syksyllä 2023 ministeriö tuotti sisällölliset tarkennukset e-terveysryhmän työsuunnitelmaan, jotta se saatiin vastaamaan digitalisaatioalueen kehitystarpeita. THL vastaa e-terveysryhmän puheenjohtajuuskauden budjettiraportoinnista. Vuoden 2023 lopussa päättynyt hanke kuului Cross-Border Digital Services -ohjelmakokonaisuuteen. Ohjelman muita projekteja ovat muun muassa NOBID-jatkoprojekti, jossa edistetään digitaalisen henkilöllisyyden ja tunnistamisen

yhteentoimivuutta Pohjoismaissa ja Baltiassa sekä NOBAREG, joka keskittyy digitalisaatioon liittyviin maita yhdistäviin sääntelykysymyksiin.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan työssä digitalisaatiota on viety eteenpäin erityisesti horisontaalisen datasääntelyn viranomaistehtävien yhteistyössä sekä liikenteen ja logistiikan rajat ylittävissä palveluissa ja tiedonvaihdossa. Konkreettisenä kehittämisalueena on toiminut logistiikan ja satamien tiedonkulun parantaminen. Port Activity -sovelluksen kehittämisessä ovat alusta asti olleet mukana ruotsalaiset merenkulun viranomaiset ja ratkaisu on laajasti levinnyt Itämeren satamiin eri maissa.

Vuoden 2023 aikana liikenne- ja viestintäministeriö jatkoi yhteistyötä Viron teknologia- ja yrittäjyysministeriön kanssa vuonna 2022 allekirjoitetun logistiikan digitalisaatiota koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan puitteissa. Suomen ja Viron välisellä yhteistyöllä on tärkeä rooli logistiikan digitalisaation edistämässä myös koko EU:n tasolla. Käynnissä on sekä kansallisella että EU-rahoituksella tehtävää pilotointia ja kehitystyötä eurooppalaisen sähköistä rahtitietoa koskevan sääntelyn mukaisen tiedonvaihdon käyttöönottamiseksi. Keskeisin hanke on 2023 rahoituksen varmistanut EFTI4EU –hanke, jota koordinoi Viro ja jossa Suomella on keskeinen rooli yhteensä 22 maan konsortiossa. Hankkeen 28,3 miljoonan euron budjetti rahoitetaan Euroopan komission Verkkojen Eurooppa -välineellä (Connecting Europe Facility, CEF), josta Suomen osuus on noin viisi miljoonaa euroa. Hanke liittyy kiinteästi myös pohjoismais-balttilaisessa yhteistyössä edistettävään Real Time Economy -hankekokonaisuuteen, sillä rahtitiedot perustuvat sähköisiin toimitusasiakirjoihin eli talousdataan. Rahoitusta kokonaisuuteen on lisäksi kanavoitu Interreg- ja IBA-määrärahoista (Itämeren, Barentsin ja Arktisen alueen yhteistyö) sekä NDPTL-varoista (The Northern Dimension Partnership on Transportation and Logistics).

MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

Rajaestetyö

Rajaestetyötä Suomessa tehdään rajaesteneuvoston piirissä, ja työhön osallistuvat Suomen pohjoismainen rajaesteverkosto sekä neuvontapalvelut Info Pohjola ja Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja.

Rajaesteneuvosto

Rajaesteneuvosto on poliittisesti nimitetty mutta riippumaton elin, joka on saanut Pohjoismaiden hallituksilta tehtäväksi edistää sekä yksityishenkilöiden että yritysten vapaata liikkuvuutta Pohjoismaissa. Rajaesteneuvoston tehtävänä on tuoda esille yksityishenkilöiden ja yritysten kokemia Pohjoismaiden väliseen liikkuvuuteen liittyviä ongelmia sekä ehdottaa ratkaisuja Pohjoismaiden hallituksille.

Vuonna 2023 rajaesteneuvosto priorisoi 35 rajaestettä, joista Suomi otti itselleen käsiteltäväksi 13 rajaestettä. Vuoden aikana ratkaistuksi tai mahdolltomaksi ratkaista todettiin kuusi rajaestettä. Suomea koskevista esteistä todettiin konserniavustusta koskeva este ratkaistuksi.

Rajaestetietokanta löytyy osoitteesta www.norden.org/fi/rajaestetietokanta.

Lisäksi Rajaesteneuvosto priorisoi kuusi kaikkia Pohjoismaita koskevaa teema-aluetta, joista kaksi on uusia (eläkkeet sekä raja-alueiden tilastot). Ammattipätevyyksien tunnustamista koskeva teema-alue katsottiin vuoden aikana ratkaistuksi.

Suomen pohjoismainen rajaesteverkosto

Työtä Suomessa priorisoitujen rajaesteiden eteen tehdään erityisesti Suomen pohjoismaisessa rajaesteverkostossa, joka koostuu pääosin suomalaisten ministeriöiden ja laitosten sekä pohjoismaisten vapaata liikkuvuutta edistävien tahojen edustajista. Verkoston puheenjohtajana toimii Pohjola-Norden ry ja koordinaattorina Info Pohjola. Verkosto avustaa pohjoismaisen rajaesteneuvoston Suomen edustajaa tämän työssä.

Verkoston työskentelyä tehostettiin vuoden aikana jäsenille suunnatun kehittämiskyselyn tulosten pohjalta. Vuoden neljästä kokouksesta kaksi keskittyi ajankohtaisiin teemoihin, jotka olivat EU:n Single Digital Gateway -asetuksen OOTS-järjestelmän toimeenpano, siihen liittyvä pohjoismainen yhteistyö ja esille nousseet haasteet sekä ehdotukset pohjoismaisten verosääntöjen yksinkertaistamiseksi, jotta työskentely yli rajojen Pohjolassa olisi helpompaa.

Info Pohjola

Info Pohjola on Pohjoismaiden ministerineuvoston neuvontapalvelu kaikille, jotka muuttavat, opiskelevat, työskentelevät tai suunnittelevat yrityksen perustamista Pohjoismaissa. Lisäksi Info Pohjola tiedottaa pohjoismaisista tukimahdollisuuksista sekä yleisesti pohjoismaisesta yhteistyöstä. Info Pohjolan työntekijät ylläpitävät www.norden.org/info-norden -verkkosivuja yhteistyössä eri Pohjoismaiden viranomaisten kanssa, vastaavat kysymyksiin, raportoivat rajaesteitä pohjoismaiselle rajaesteneuvostolle ja järjestävät viranomaisille, käsittelijöille ja muille sidosryhmille suunnattuja tilaisuuksia. Neuvontapalvelun tavoite on edistää ihmisten vapaata liikkuvuutta ja Pohjoismaiden integraatiota ja tätä kautta pohjoismaisen yhteistyön visiota. Suomessa Info Pohjolaa hallinnoi Pohjola-Norden ry.

Vuosi 2023 oli Info Pohjolalle 25-vuotisjuhlavuosi sekä uusi ennätysvuosi kävijämäärän osalta. Info Pohjolan verkkosivujen kävijämäärä kasvoi vuoden aikana 5,8 prosenttia yli kahteen miljoonaan kävijään, mikä on kaikkien aikojen ennätys. Henkilökohtaisia yhteydenottoja oli 4614, mikä on tavoitteen mukaisesti vähemmän (-14,1 prosenttia) kuin edellisellä vuonna. Vuoden aikana 152 Pohjoismaiden asukasta raportoi Info Pohjolalle ongelmatilanteista, jotka ovat rajoittaneet vapaata liikkuvuutta. Kaikki potentiaalisia rajaesteisiin liittyvät ongelmatilanteet tutkittiin ja uudet rajaesteet raportoitiin Pohjoismaiden ministerineuvoston rajaestesihiteeristölle.

Tarkempaa tietoa toiminnasta löytyy Info Pohjolan vuosiraportista osoitteessa <https://www.norden.org/fi/information/info-pohjolan-vuosikertomukset>.

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja edistää yksityishenkilöiden, yritysten, organisaatioiden ja viranomaisten rajat ylittävää toimintaa ja liikkuvuutta. Rajaneuvonnan toimipisteet Suomen Torniossa ja Norjan Storfjordissa opastavat ja tiedottavat asioissa, joita pitää ottaa huomioon, kun toimitaan yli valtioiden rajojen. Toimipisteet välittävät yhteyksiä ja opastavat oikean vastuuviranomaisen luo Suomen, Ruotsin ja Norjan välisessä yhteistyössä.

Rajaneuvonnan Ruotsi-Suomi-Norjan toiminnasta tehdyn, Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Pohjoiskalotin neuvoston välisen rahoitus sopimuksen mukaan Rajaneuvonnan päätehtävät ovat tiedon

välitys, rajaestetyö, viranomaisyhteistyön kehittäminen ja ylläpito sekä Pohjoismaiden välisen työvoiman liikkuvuuden edistäminen.

Rajaneuvonta käsittelee Suomen, Ruotsin ja Norjan välisiä kysymyksiä ja palvelee asiakkaita jatkuvasti kolmella eri kielellä ja soveltuvin osin lisäksi saamen sekä englannin kielillä. Monikielisestä palvelusta aiheutuu muun muassa käännöskuluja, joita muilla Norjan ja Ruotsin tai Ruotsin ja Tanskan neuvontapalveluilla ei ole.

Vuoden lopussa Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norjan työtehtävissä toimi kuusi henkilöä. Rajaneuvonnan toiminta Torniossa vaatii ympärivuotisesti noin 1,5 henkilötyövuotta. Storfjordin toimipisteessä Norjassa työskenteli yksi toimihenkilö. Hänen lisäksi siellä työskentelee Norjan alueellisella projektirahoituksella palkattu henkilö, jonka tehtävänä on kehittää Norjan rajaneuvonnasta kompetenssi- ja resurssikeskus, josta saadaan apua rajat ylittäviin ongelmiin laajemmalla skaalalla.

Rajaneuvonnan toiminnan jatkokehittäminen pohjoisessa edellyttäisi ehdottomasti lisäresursseja. Toiminnan jatkuvuuden kannalta olisi tärkeää, että kaikki kolme maata osallistuisivat Rajaneuvonnan toimintaan kansallisella rahoituksella.

Ruotsin työvoimahallinto palkkasi keväällä 2022 täysiaikaisen EURES-koordinaattorin työskentelemään Tornion toimipisteessä. Suomen työvoimahallinto palkkasi syksyllä 2023 EURES-koordinaattorin työskentelemään 20 prosentin panoksella Tornion toimipisteeseen. Storfjordissa työskentelee lisäksi EURES-neuvoja 50 % työajalla ja tehtävän rahoitus tulee Norjan NAV:lta. Pohjoismaisen rajat ylittävän liikkuvuuden edistämiseksi EURES-asiantuntijoiden työ tuo arvokkaan lisän Rajaneuvonnan toimintaan.

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja on Pohjolan ainoa rajaneuvonta, jonka toimialue käsittää kolme maata. Tästä johtuen on tärkeää, että se pystyy järjestämään kunkin maan yhteysviranomaisille mahdollisuuden tavata kollegojaan ja rajaneuvonnan toimihenkilöitä. Virkahenkilöiden yhteinen tapaaminen järjestettiin 2023 Kiirunassa ja siellä käsiteltiin verotukseen liittyviä kysymyksiä sekä vaihdettiin työmarkkinoita koskevia ajankohtaisia tietoja. Tapaamiseen osallistui 13 henkilöä kaikista kolmesta maasta.

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja järjesti Ruotsin Kiirunassa lisäksi vuosiseminaarin, jonka teemana oli yhteinen elinvoimainen Pohjola. Sen puitteissa keskusteltiin rajat ylittävistä työmarkkinoista, työvoiman saatavuudesta ja rekrytoinneista, alueen veto- ja pitovoimasta sekä osallistamisesta. Tapahtumaan osallistui 35 henkilöä Ruotsista, 15 henkilöä Norjasta ja 21 henkilöä Suomesta.

Vuoden 2023 aikana Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja käsitteli runsaat 4200 yhteydenottoa. Toimipisteisiin otetaan yhteyttä puhelimitse tai sähköpostilla sekä sosiaalisen median kanavien kautta (facebook, twitter, LinkedIn, instagram). Suuri osa yhteydenotoista tulee yhä Suomen puolelta, mutta vuoden 2023 aikana kiinnostus Suomea kohtaan kasvoi Norjassa ja Ruotsissa erityisesti yritysten parissa. Eniten tiedusteluja tulee edelleen yksityishenkilöiltä, mutta yritysten yhteydenottojen määrät lisääntyivät huomattavasti vuoden 2023 aikana.

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norjan henkilökunta on ollut mukana 225 tilaisuudessa, joissa on kohdattu yli 8000 henkilöä. Rajaneuvonta on jatkanut jalkautumista vuoden aikana pop-up tapaamisilla Ruotsin, Suomen ja Norjan kunnissa. Erityisesti Pohjois-Norjassa on panostettu toiminnan tunnettuuden lisäämiseen kunta- ja aluetasolla sekä elinkeinoelämän järjestöissä.

Rajaneuvonnan suomalaiset ja ruotsalaiset toimijat ovat vuoden aikana käyneet esittelemässä toimintaa muun muassa Suomen suurlähetystössä Tukholmassa, Team Finlandin edustajille Torniossa, Savon yrittäjien Meri-Lapin vierailulla, Åland Living -edustajille sekä Pohjoismaiden verohallintojen johdon edustajille. Rajaneuvonnan norjalaiset työntekijät ovat tavanneet Pohjois-Norjan suurkäräjäedustajia ja keskustelleet eri ministeriöiden edustajien kanssa kansallisesta rahoituksesta rajaneuvonnan toiminnalle. Norjan hallituksen pohjoismaisesta yhteistyöstä vastaava ministeri Anne Beate Tvinnereim kävi tutustumassa Storfjordin toimipisteen toimintaan maaliskuussa 2023.

Rajaneuvonnalle kotisivut ja facebook ovat merkittäviä viestintäkanavia. Kotisivut ovat olleet pitkään päivitettävänä resurssipulan vuoksi. Kotisivuilla oli 2023 aikana rekisteröityjä näyttökertoja yli 31 000, mikä oli lähes puolet vähemmän kuin edellisvuonna. Loppuvuodesta Rajaneuvonta kilpailutti uusien kotisivujen toimittajan ja uusien kotisivujen rakenteen odotetaan valmistuvan kevään 2024 aikana. Facebook-seuraajien määrä on pysynyt tasaisena (1300 seuraajaa). Syksystä 2022 alkaen käytössä on ollut myös Instagram-tili, jolla noin 60 seuraajaa. Vuoden 2023 aikana on kotisivuilla otettu käyttöön chatbot-toiminto, joka mahdollistaa nopean viestinnän rajaneuvonnan toimihenkilöjen kanssa. Rajaneuvonnan kirjoitukset lehtien yleisö- ja mielipidepalstoille ovat saaneet hyvin näkyvyyttä.

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norja on työskennellyt yhdessä Rajaesteneuvoston kansallisten edustajien, Suomen Kimmo Sasin, Ruotsin Sven-Erik Buchtin ja Norjan Vibeke Hammer Madsenin kanssa useissa rajaestekysymyksissä. Yksi uusi, viralliseksi rajaesteeksi luokiteltu kysymys tuli vuonna 2023 koskien taksiliikennettä Suomen ja Norjan välillä.

Rajaneuvonnan toimihenkilöt ovat osallistuneet Suomen pohjoismaisen rajaesteverkoston ja Ruotsin ulkoministeriön sekä Norjan kansallisiin kokouksiin, joita Rajaesteneuvoston jäsenet ovat kutsuneet koolle. Lisäksi Storfjordin EURES-toimihenkilö on osallistunut Ruotsin ja Norjan välisen yksinkertaistamistyöryhmän (Förenklingsgruppen) kokoukseen.

Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norjan työntekijät olivat esittelemässä toimintaa Pohjoismaiden neuvoston istuntoviikolla Oslolla yhdessä muiden pohjoismaisten rajaneuvontatoimijoiden kanssa. He tapasivat tuolloin myös rajaesteneuvoston jäseniä sekä Suomen pohjoismaisesta yhteistyöstä vastaavan ministerin Anna-Maja Henrikssonin.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen poikkihallinnollinen pohjoismainen asiantuntijaryhmä kokoontui vuoden 2023 aikana kolme kertaa puheenjohtajamaa Islannin johdolla. Ryhmä käsitteli mm. kestävä kehityksen edistämishankkeiden toimeenpanon tilannetta, arvioi uusia hanke-esityksiä sekä jakoi tietoa ja kokemuksia kestävä kehityksen edistämisen yhteistyörakenteista eri Pohjoismaissa. Ryhmä esitti suosituksia Pohjoismaiden ministerineuvoston Visio 2030 -toimintasuunnitelman jatkosta vision toteutumisen puolivälisarvioinnin yhteydessä. Päätökset YK:lle toimitettavan yhteispohjoismaisen raportin (Voluntary Report) laadinnasta ja sisällöstä siirrettiin vuoteen 2024. Raportissa kuvattaisiin Agenda 2030 tavoitteiden toteuttamista pohjoismaisessa yhteistyössä.

Liikenne

Pohjoismaiden liikennesektorin yhteistyö jatkui aktiivisena. Suomen, Norjan, Ruotsin ja Islannin liikenneministerit kokoontuivat vuonna 2023 epävirallisesti Islannissa. Ministerit keskustelivat varautumisesta ja resilienssistä liikennesektorilla, mikroliikkumisesta sekä tieinfrastruktuurin julkisesta rahoituksesta. Pohjoismaiset liikenneministerit ovat myös tavanneet ennen EU-liikenneministerineuvoston kokouksia.

Kuva: Benjamin Suomela / Norden.org

Pohjoismaiden ministerineuvosto on pitkään kannattanut pohjoisten merialueiden suojelua sekä kestävästä meriliikennettä, ja rahoittanut useita merenkulkuun liittyviä hankkeita, joissa Suomi on ollut mukana. Vuonna 2023 liikenne- ja viestintäministeriö oli mukana esimerkiksi kestävien aluspolttoaineiden jakeluinfrastruktuurin sekä kestävien meriliikennekäytävien tulevaisuutta Itämerellä ja Pohjanmerellä kartoittavan hankkeen ohjausryhmässä. Yksi hankkeen sidosryhmätalouksista järjestettiin Suomen aloitteesta Vuosaaren satamassa Helsingissä. Ministeriön lisäksi hanketta tukevat asiantuntemuksellaan Väylävirasto, Ilmatieteen laitos, VTT, Aalto-yliopisto sekä useat suomalaisen meriklusterin toimijat.

Tiivistä vuoropuhelua käydään myös suoraan liikennehallintojen välillä. Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui vuonna 2023 esimerkiksi vuosittaiseen pohjoismaiseen meriliikennepoliittiseen kokoukseen virkamiestasolla. Isännöintivuorossa oli Tanska ja kokous järjestettiin Kööpenhaminassa. Raideliikenteen

osalta ministeriö vaihtoi vuoden 2023 aikana liikenteen ostamiseen ja kilpailutuksiin liittyviä kokemuksia ruotsalaisten ja norjalaisten viranomaisten kanssa.

Suomi on mukana myös tieliikenteen epävirallisessa NORDUK-yhteistyöryhmässä, joka kokoontuu kerran vuodessa käymään läpi keskeisiä tieliikennealan kysymyksiä. Mukana on Pohjoismaiden lisäksi Alankomaat, Irlanti sekä Iso-Britannia. Suomesta kokouksiin osallistuvat ministeriön virkamieskunnan lisäksi virastojen ja sidosryhmien edustajat. Vuoden 2023 NORDUK -kokous pidettiin Lontoossa ja sen aiheina olivat erityisesti kuljettajapula, kuljetusalan puhdas siirtymä sekä ajankohtaiset EU-lainsäädäntöhankkeet.

EU:n mitta- ja massadirektiivin uudelleen tarkastelun tiimoilta on viime vuosina tiivistetty pohjoismaista yhteistyötä. Pohjoismaille tärkeään, rajat ylittävän liikenteen erityiskysymykseen, haettiin syksyllä 2023 ratkaisua tiiviissä yhteistyössä niin, että jatkossakin kuljetukset voitaisiin hoitaa nykyisellä kalustolla eikä rajoille syntyisi esteitä direktiivimuutoksen seurauksena. Asian edistämistä jatketaan neuvoston työryhmässä kevään 2024 aikana yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa.

Yhteistyötä tehdään myös muiden EU-asioiden, kuten yleiseurooppalaisten liikenneverkkojen ja niiden toteuttamiseen käytössä olevan Verkkojen Eurooppa-instrumentin (CEF, Connecting Europe Facility) puitteissa erityisesti Ruotsin ja Tanskan kanssa säännöllisten tapaamisten ja keskusteluiden muodossa. Näkemyksiä vaihdetaan TEN-T-asetusuudistukseen sekä CEF-ohjelman työohjelmiin, hakuihin ja hankkeiden toteuttamiseen liittyen.

Liikenne- ja viestintäministeriö aloitti keväällä 2023 liikennejärjestelmäsuunnittelun osalta yhteistyön asiasta Ruotsissa vastaavan ministeriön kanssa. Tukholmassa maaliskuussa 2023 käytiin virkamiestason keskusteluja kansallisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien valmisteluista.

Aktiivista pohjoismaista yhteistyötä hallinnonalalla tehdään myös henkilöliikennettä koskevien matkatietojen osalta. Pohjoismaiden älykkään joukkoliikenteen ODIN-yhteistyöhankkeen (Open Mobility Data in the Nordics) tavoitteena on kehittää maiden joukkoliikennepalveluja. Hankkeessa edistetään avoimen joukkoliikennedatan saatavuutta ja yhteentoimivuutta ja tähän liittyen EU-asetuksessa vaaditun NeTex-standardin pohjoismaisen profiilin kehittämistä. ODIN-yhteistyöhön osallistuvat ministeriön hallinnonalalta Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy ja Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

NOMAD-hankkeessa (The Nordic Open Mobility and Digitalization) tavoitteena on mahdollistaa saumattomat ja rajat ylittävät matkaketjut Pohjoismaissa. Tarkoituksena on kehittää tarvittavia toimintamalleja pohjoismaisen MaaS (Mobility as a Service) –markkinan ja rajat ylittävien digitaalisten liikkumispalveluiden mahdollistamiseksi. Suomalaisista toimijoista NOMAD-projektissa on mukana ITS Finland ja myös Fintraffic Oy on ollut aktiivinen projektissa. Nordic Innovation on tukenut projektia. Digitaalisten liikkumispalveluiden ja MaaS-markkinan edistämisen osalta epävirallista yhteistyötä tehdään pohjoismaisten ministeriöiden ja virastojen kesken muun muassa Nordic MaaS -tapaamisissa.

Suomi oli Barentsin euroarktisen neuvoston (BEAC) puheenjohtajamaa 2021-23 ja liikenne- ja viestintäministeriön johtama liikenne- ja logistiikkatyöryhmä jatkaa Suomen puheenjohtajuutta vielä lisävuoden 2024. Ruotsin Västerbottenin edustaja toimii työryhmän alueellisena yhteispuheenjohtajana. Liikenne- ja logistiikkasektorilla mukana ovat Suomi, Ruotsi ja Norja sekä maiden pohjoisten alueiden edustajat (Lappi, Kainuu, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Västerbotten, Norrbotten, Norrland, Finnmark ja Tromssan alue). Yhteistyö Venäjän kanssa oli keskeytyksissä Venäjän hyökkäyssodan vuoksi, ja syyskuussa 2023 Venäjä ilmoitti eroavansa BEAC:ista.

Liikenne- ja viestintäministeriön puheenjohtajuuskauden työ on painottunut digitalisaatioon ja puhtaaseen siirtymään sekä varautumiseen liittyviin kysymyksiin. Näihin teemoihin liittyen liikenne- ja logistiikkatyöryhmän kokous järjestettiin toukokuussa 2023 Helsingissä ja työryhmän etäkokous pidettiin marraskuussa 2023. Puheenjohtajuutta tukevat käynnissä olevat ulkoministeriön rahoittamat selvityshankkeet.

Pohjoisen ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkakumppanuuden (NDPTL) työhön osallistuvat EU, Norja, Ruotsi, Suomi, Saksa, Viro, Latvia, Liettua ja Puola. Kaikki yhteistyö Venäjän ja Valko-Venäjän kanssa on keskeytetty. NDPTL:n mandaatti on voimassa kevääseen 2025.

Maahanmuutto- ja kansallisuusasiat

Pohjoismaiden sisäministeriöiden alaisessa ministeri- ja virkamiestason NSHF-yhteistyöryhmässä (Nordisk samrådsgrupp på hög nivå i flyktingfrågor) jatkettiin aktiivista yhteistyötä maahanmuutto-, turvapaikka- ja kansalaisuusasioissa. Puheenjohtajuus on kiertävä ja Tanska toimi vuonna 2023 NSHF:n puheenjohtajana. Ministerikokouksessa ja korkean tason virkamiestyöryhmässä vaihdetaan ajankohtaisia tietoja ennen kaikkea maahanmuutto- ja turvapaikka-asioissa. Kesäkuun korkean tason virkamiestyöryhmän kokous ja lokakuun ministerikokous järjestettiin Kööpenhaminassa.

Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan valmistelun, lainsäädännön kehittämisen ja tilastokatsausten ohella NSHF-kokouksissa käsitellään myös konkreettisia ajankohtaisia kysymyksiä, jotka liittyvät muun muassa turvapaikanhakuun, paluuseen ja palauttamiseen sekä uudelleensijoittamiseen. NSHF:n rakenteiden puitteissa toimii neljä temaattista alatyöryhmää, joista paluutyöryhmä sekä uudelleensijoittamistyöryhmä kuuluvat sisäministeriön hallinnonalalle. Kotouttamistyöryhmästä ja työvoiman maahanmuuttoon liittyvästä työryhmästä puolestaan vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Myös temaattisten alatyöryhmien puheenjohtajuus on kiertävä.

Pohjoismaat vaihtavat kansalaisuustyöryhmässä vuosittain myös tietoja kansalaisuusasioissa tapahtuneista tai vireillä olevista politiikan, lainsäädännön tai käytäntöjen muutoksista sekä tilastotietoja kansalaisuustyöryhmässä. Vuonna 2023 puheenjohtajana toimi Suomi, ja kokous järjestettiin Helsingissä marraskuussa.

NSHF:n paluutyöryhmä, joka käsittelee operatiivisella tasolla paluu- ja palauttamisasiota, kokoontui vuoden 2023 elokuussa Kööpenhaminassa puheenjohtajamaa Tanskan kutsusta.

Ajankohtaisia uudelleensijoittamisasiota operatiivisella tasolla käsittelevä NSHF:n yhteistyöryhmä ei kokoontunut vuoden 2023 aikana mutta tiedonvaihtoa jatkettiin.

Pohjoismaat keskustelevat myös henkilöiden vapaan liikkuvuuden soveltamiskysymyksistä ETA-työryhmässä. Sen osalta tiedonvaihto on kokousten sijaan tapahtunut sähköpostitse verkostoon kuuluvien henkilöiden välillä.

Pakolaisten ja maahanmuuttaneiden kotoutumisen edistämiseen liittyvä yhteistyö

Pakolaisten ja maahanmuuttajien kotoutumisen edistämistä koskeva pohjoismainen yhteistyöohjelma on jatkunut Pohjoismaiden ministerineuvostossa vuodesta 2016. Ohjelman tavoitteena on tukea kotoutumisen edistämistä Pohjoismaissa vahvistamalla Pohjoismaiden välistä yhteistyötä, tukemalla kokemusten vaihtoa ja hyvien käytäntöjen sekä uuden tiedon kehittämistä. Vuonna 2023 toimeenpantiin kolmatta, vuosiksi 2022–2024 laadittua ohjelma-asiakirjaa, joka painotti erityisesti koulutuksen ja työmarkkinoiden roolia kotoutumisen edistämässä. Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö käynnisti vuonna 2023 uuden kotoutumisen ohjelma-asiakirjan 2025-2030 valmistelun.

Suomi osallistui vuonna 2023 ohjelman tukena toimivan asiantuntijaryhmän työhön. Yhteistyössä keskityttiin muun muassa työllistymistä koskeviin toimenpiteisiin, ukrainasta tulleiden kotoutumiseen sekä koulutussektorin kehittämiseen.

Islanti järjesti kotoutumisesta vastaavien ministereiden epävirallisen kokouksen Reykjavikissa 25.10.2023. Suomea kokouksessa edusti valtiosihteeri Juha Martelius. Kokouksessa todettiin maiden kannatus pohjoismaisen kotoutumisyhteistyön jatkamiselle vuonna 2024 päättyvän kauden jälkeen. Lisäksi maat kertoivat ajankohtaisista kotoutumisen kehittämistoimistaan sekä keskustelivat mielenterveyden merkityksestä kotoutumiselle ja yhteiskunnan vastaanottavuudesta.

Siviilivalmiuden, varautumisen ja pelastustoimen yhteistyö

Vuoden 2023 aikana pohjoismainen yhteistyö siviilivalmiuden, varautumisen ja pelastustoimen alalla on jatkunut aktiivisena. Suomen Nato-jäsenyys ja hallituksen painotukset pohjoismaiseen yhteistyöhön ovat omalta osaltaan vaikuttaneet entisestään yhteistyön merkitykseen. Myös EU:n työ kriisivarautumisen ja resilienssin vahvistamiseksi on keskeistä pohjoismaisesta näkökulmasta. EU:n pelastuspalvelumekanismi on tärkeä osa EU-työtä ja Norja ja Islanti osallistuvat mekanismin työhön osallistujamaina.

Ruotsi toimi vuonna 2023 siviilivalmiuden, varautumisen ja pelastustoimen pohjoismaisen Haga-yhteistyön puheenjohtajanaan. Haga-yhteistyön tavoitteena on vahvistaa pohjoismaisten yhteiskuntien kykyä vastata vakaviin kriiseihin ja onnettomuuksiin ja luoda tätä kautta vahva kriisinsietokyky alueelle. Tukholmassa joulukuussa 2023 järjestetyssä Haga-ministerikokouksessa korostettiin entisestään yhteistyön tärkeyttä sekä tarvetta tunnistaa yhteiset vahvuudet, haavoittuvuudet ja kehittymisalueet. Pohjoismaista siviili-sotilaallista nk. Haga-Nordefco -yhteistyötä tulee myös tiivistää. Vuoden 2024 puheenjohtajana toimii Norja. Pohjoismaiset siviilivalmiusasioista vastaavat operatiivisen tason viranomaiset ovat tiivistäneet operatiivista yhteistyötään perustamalla tammikuussa 2023 työtä jäsentämään ja koordinoimaan pohjoismaisen NordCiv-sihteeristön. Sihteeristön tehtävänä on muun muassa tarjota syötteitä poliittisen tason Haga-yhteistyöhön. Siviilivalmiuden- ja pelastustoimen ylivoimaiset tapasivat vuoden 2023 aikana pariin otteeseen ja Ruotsi järjesti puheenjohtajakaudellaan siviilivalmius- ja varautumisasioiden nk. päällikkökurssin syyskuussa 2023 Visbyssä.

Poliisiyhteistyö sekä tulli- ja huumeysteistyö

Pohjoismainen poliisiyhteistyö on avointa ja tuloksekasta, ja yhteistyön perustana on perinteinen pohjoismainen yhteenkuuluvuus ja tasa-arvoisuus. Yhteistyö perustuu poliisipäälliköiden strategisessa valvonnassa tapahtuvaan eri poliisialojen alatyöryhmien ja verkostojen toimintaan. Alatyöryhmissä käsitellään yhteisiä pohjoismaisia aiheita, kuten liikenneturvallisuutta, materiaalihankintoja, kyberrikollisuutta, koulutusta, rikoslaboratorioiden yhteistoimintaa sekä yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Alatyöryhmät raportoivat toiminnastaan ensin poliisipäälliköiden ryhmälle, joka toimii yhteistyön operatiivisen toiminnan ohjaajana. Ylimmät poliisipäälliköt toimivat käsiteltyjen asioiden arvioijina ja lopullisina hyväksyjinä.

Vuonna 2023 pohjoismaisen poliisiyhteistyön puheenjohtajuus oli Suomella. Pohjoismaisten poliisipäälliköiden, ylijohdajien ja työryhmien tapaamiset järjestettiin pääosin läsnäkokouksina. Käsiteltävistä asioista päällimmäisinä olivat Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyydet sekä Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan poliisitoiminnalle aiheuttamat yhteiset haasteet sekä kansalliset tilanteet ja järjestelyt. Myös pohjoismaisen hallinnollisen sopimuksen ja työryhmien tehtävien päivittäminen aloitettiin Suomen kaudella.

PTN (Poliisi ja Tulli Pohjoismaissa) toimii pohjoismaisena poliisin ja tullin yhteistyöfoorumina. Alun perin PTN keskittyi pelkästään huumausainerikostorjuntaan, mutta sittemmin toiminta on muodostunut monialaiseksi ja tietojohdoiseen toimintaan perustuvaksi yhteistyöksi. Viime aikoina PTN-yhteistyötä on myös pyritty koordinoimaan entistä tiiviimmin järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden vastaisen eurooppalaisen yhteistyön (EMPACT) kanssa. PTN-yhteistyömuotojen päivittäminen aloitettiin Suomen kaudella. PTN-yhteistyön puitteissa tehdään yleensä myös operatiivista yhteistyötä, erityisesti kyberrikollisuutta ja järjestäytyneitä rikollisuutta vastaan. Yksi tärkeimmistä yhteistyön muodoista on poliisin ja tullin eri relevantteihin kohdemailhin lähettämät yhteiskäytössä olevat pohjoismaiset yhdyshenkilöt. Tällä hetkellä 33 henkilöä on sijoitettuna 18 eri maahan. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on tehnyt yhdyshenkilötoiminnasta aiempaa haastavampaa varsinkin Venäjällä ja suomalainen yhdysmiestoiminto Pietarissa lopetettiin ja siirrettiin Ukrainaan.

Huoltovarmuusyhteistyö Ruotsin ja Norjan kanssa

Suomella on Ruotsin ja Norjan kanssa sopimukset taloudellisesta yhteistyöstä kansainvälisissä kriisitilanteissa eli niin sanotut huoltovarmuussopimukset.

Suomen ja Ruotsin välinen sopimus taloudellisesta yhteistyöstä kansainvälisissä kriisitilanteissa (107/1992) on vuodelta 1992. Sopimus on luotu sodan tai sodan uhkana pidettävän vakavan kansainvälisen jännitystilän varalta. Sopimuksen tavoitteet koskevat erityisesti taloudellista yhteistyötä, huoltovarmuuteen liittyvää tiedonvaihtoa ja yhteydenpitoa mahdollisissa kansainvälisissä kriisitilanteissa.

Suomen ja Norjan välinen sopimus tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa (55/2006) on tullut voimaan vuonna 2006. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa, että tavaroiden ja palveluiden vaihto maiden välillä jatkuu mahdollisimman normaalisti yleistä järjestystä uhkaavissa vakavissa sisäisissä levottomuuksissa, sodassa tai sodan uhkana pidettävässä vakavassa kansainvälisessä jännitystilassa.

Työ- ja elinkeinoministeriö kävi vuonna 2023 säännöllistä vuoropuhelua Ruotsin ja Norjan vastuuministeriöiden kanssa ajankohtaisista huoltovarmuuskysymyksistä.

Yhteistyö saamelaisasioissa

Vuonna 2023 pohjoismaista yhteistyötä saamelaisasioissa jatkettiin Pohjoismaisessa saamelaisasioiden virkamiesyhteistyöelimestä (NÄS), jonka toiminta perustuu Pohjoismaiden neuvoston suositukseen (13/1962). NÄS muodostuu Suomen, Ruotsin ja Norjan valtuuskunnista, joissa kussakin on vähintään kolme virkamiestä asianomaisen maan hallitusta ja saamelaiskäräjiä edustamassa. Yhteistyöelimen keskeisenä tehtävänä on ollut pohjoismaisen saamelaissopimuksen neuvottelut.

Pohjoismaista saamelaissopimusta neuvoteltiin viiden vuoden ajan Norjan, Ruotsin ja Suomen hallitusten sekä kolmen valtion saamelaiskäräjien välillä. Neuvottelutulos saavutettiin syksyllä 2016, ja sopimus parafoitiin tammikuussa 2017. Sopimuksen mukaan saamelaiskäräjien tulee hyväksyä sopimus ennen hallitusten allekirjoitusta. Saamelaisten parlamentaarinen neuvosto (SPN) on toimittanut kesäkuussa 2018 saamelaiskäräjien yhteisen ehdotuksen asioista, joiden osalta neuvottelut tulisi avata uudelleen. SPN on syksyllä 2022 kehottanut valtioita tarkistamaan neuvottelumandaattinsa.

NÄS kokoontuu noin kerran vuodessa ja vaihtaa tietoja ajankohtaisista asioista. Joka toinen vuosi järjestetään saamelaisasioista vastaavien ministereiden ja saamelaiskäräjien puheenjohtajien kokous. Vuonna 2023 ministereiden ja saamelaiskäräjien puheenjohtajien kokous pidettiin Tukholmassa. Kokouksessa keskusteltiin vaihtoehtoisista tavoista edetä pohjoismaisen saamelaissopimuksen tiimoilta, ja kokouksen osallistujat pitivät asiassa etenemistä tärkeänä.

NÄS:n puheenjohtajuus siirtyi Suomelle vuonna 2023, ja Ruotsi luovutti Suomelle myös vetovastuun pohjoismaista saamelaissopimusta koskevista keskusteluista. NÄS kokoontui Suomen johdolla Inarissa helmikuussa 2024. Oikeusministeriön henkilövaihdosten takia kokousta ei saatu järjestettyä vuoden 2023 aikana. Kokouksessa keskusteltiin pohjoismaisen saamelaissopimuksen nykytilasta ja vaihdettiin tietoa ajankohtaisista asioista. Vuonna 2024 puheenjohtajana toimii Norja.

Lapsi- ja nuorisoyhteistyö

Pohjoismainen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitea (NORDBUK)

NORDBUK kokoontui Islannin puheenjohtajakauden aikana kolmeen kokoukseen, kahteen Kööpenhaminassa ja yhteen Reykjavikissa. Suomea edustivat Niclas Risku (viranomaisedustaja, varajäsenenä Henni Axelin opetus- ja kulttuuriministeriö) sekä Annika Lyytikäinen (nuorisoedustaja).

NORDBUK:n jo kertaalleen jatkettua toimintastrategiaa jatkettiin kattamaan myös vuosi 2024. Uuden strategian työstäminen jatkui, ja sen on tarkoitus astua voimaan vuoden 2025 alussa. Perusteluna jatkoajalle on, että tällä tavoin varmistetaan, että uusi strategia on linjassa Pohjoismaiden Ministerineuvoston uuden yhteistyöohjelman kanssa. Osana Islannin puheenjohtajuushanketta järjestettiin nuorisokuukausi, minkä tarkoituksena oli koota pohjoismaisia nuoria eri ajankohtaisten teemojen äärelle. Teemoja olivat mm. kulttuuri, yhdenvertaisuus, kielelliset oikeudet, demokratia ja ihmisoikeudet, nuorten osallisuus, kestävä kehitys, hyvinvointi, ympäristö ja kyberturvallisuus. Kokoukset järjestettiin uuden, osana Islannin puheenjohtajuushanketta kehitetyn digitaalisen

kokoontumisalustan keinoin. Isoimpia avustettuja hankkeita 2023 ovat mm. NVC:n hallinnoima hanke (Barn och ungas rätt till att bli hörda -coronakrisens konsekvenser för barn och unga i Norden) sekä yhteistyössä Pohjoismaiden tasa-arvo- ja LGBTI- asiain ministerineuvoston kanssa järjestetty konferenssi Nordic Leadership for Gender Equality in Climate Action.

NORDBUK:n käytettävissä oleva määräraha 2023 oli noin 11 miljoonaa Tanskan kruunua. Summa sisältää vuodelta 2022 siirtyvää määrärahaa noin 1,1 miljoonaa Tanskan kruunua. Käytössä oleva määräraha kasvoi vuodesta 2022 noin 1,5 miljoonaa Tanskan kruunua. Toimintamääräraha antaa hyvät edellytykset toiminnalle. Huolenaiheena on kuitenkin ollut toiminnan jatkuvuus pitkällä tähtäimellä, koska NORDBUK:lla ei ole omaa pysyvää neuvonantajaa neuvoston sihteeristössä kuten muilla komiteoilla. Nykyisellään neuvonantaja on palkattu lyhyellä projektisopimuksella, ja tämän lisäksi rahoitus rasittaa NORDBUK:n omia toimintamäärärahoja.

Norden 0-30 -avustusohjelman kautta pohjoismaiset 0-30 vuoden ikäiset lapset ja nuoret sekä tämän kohderyhmän kanssa työskentelevät organisaatiot voivat hakea avustusta kulttuurialan projekteihin tai yhteiskunnallisiin tarkoituksiin. Avustustoimintaa koordinoi Pohjoismainen kulttuuripiste (NKK) Helsingissä. NORDBUK varasi tähän tarkoitukseen 2023 budjetistaan 5,7 miljoonaa Tanskan kruunua, mikä on noin 51 prosenttia käytettävissä olevasta toimintamäärärahasta. Summa oli sama kuin edellisellä vuonna. Avustusohjelmaan saapui 2023 aikana 118 hakemusta. Avustusta myönnettiin 25 hakijalle. Suomessa toimiva taho oli osallinen 71 hakemuksessa, näistä avustusta myönnettiin 20 hankkeelle. Arvioitu nuorten osallistujamäärä Suomesta oli 1 239. Suurin osa avustusta saaneista hankkeista liittyi kulttuuriin, joukossa oli myös sosiaalisia-, ja poliittisia hankkeita. Suurimman 50 000 euron myönnön sai yhteensä kuusi hanketta. Avustusohjelman arviointiryhmä koostuu neljästä asiantuntijasta, ja mm. Eetu Leinonen Suomesta.

Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto (PNN)

PNN on puoluepoliittisesti sitoutumaton nuorisoliitto, jonka toimintaan voivat osallistua kaikki suomessa asuvat 15–29-vuotiaat. PNN tarjoaa jäsenistölleen, jäsenjärjestöilleen sekä pohjoismaisista teemoista kiinnostuneille nuorille monipuolista ohjelmaa Suomessa ja muualla Pohjolassa. PNN:llä on seitsemän paikallisosastoa ympäri Suomen, ja niissä on yhteensä noin 2 700 henkilöjäsentä sekä 28 jäsenjärjestöä, jotka edustavat monipuolisesti eritaustaisia nuoria. PNN:n toiminta kattaa sekä sen oman toiminnan, Nordjobbin Suomen toiminnan koordinoinnin sekä Pohjoismaiden Nuorten Neuvoston (UNR) sihteeristön.

Vuonna 2023 toimintaa kehitettiin edelleen ja vuoden aikana panostettiin etenkin jäsenistölle järjestettäviin matkoihin eri puolille Pohjolaa sekä paikallisen toiminnan kehittämiseen yhdessä paikallisosastojen kanssa. Aikaisempiin vuosiin verrattuna panostettiin enemmän nuorten kanssa kasvokkain kohtaamiseen ja digitaalisiin mahdollisuuksiin sekä sosiaaliseen mediaan keskeisinä kohtaamispaikkoina. Vuoden 2023 painopisteenä oli Pohjola ennen ja tänään minkä pohjalta tuotettiin muun muassa nuorten kirjoituksia pamfletin muodossa sekä järjestettiin keskustelutilaisuus, jossa kirjoittajat pääsivät avaamaan omia ajatuksiaan. Vuoden 2023 aikana loppuun saatettu Pohjoismainen vaikuttajaohjelma huipentui vierailuun Pohjoismaiden Neuvoston toimistossa johtaja Kristina Häfossin vastaanotolla. PNN:n yhteistyö sisarjärjestöjen sekä muiden pohjoismaisten nuorisjärjestöjen kanssa jatkui vuoden 2023 aikana, etenkin vaikuttamistyönä Nuorten Pohjoismaiden neuvoston (UNR) suuntaan.

Pamfletin "Visioita Pohjolan tulevaisuudesta" kirjoittajat
 Kuva: Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto

Pääasiassa Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) rahoittaman Nordjobb-liikkuvuusohjelman tavoitteena on tarjota 18–30-vuotiaille pohjoismaisille nuorille kausityöpaikkoja, asunto sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan ohjelmaa Pohjolassa. Näin lisätään liikkuvuutta pohjoismaisilla työmarkkinoilla ja pohjoismaisten kielten ja kulttuurien tuntemusta. Nordjobbin kautta vuonna 2023 sai kausityöpaikan Suomesta 15 nuorta, joista kaikki olivat pohjoismaan kansalaisia. Työpaikkoja oli tarjolla yhteensä 77, joten 62 paikkaa jäi täyttämättä. Työpaikat, joita nuoret Suomesta saivat, olivat suurimmaksi osaksi hoitoalan työpaikkoja mutta mukaan mahtui myös ravintola-, puutarha-, sekä kommunikaatioalan töitä. Yhteistyön aloittaminen uusien työnantajien kanssa on usein haastavaa Suomessa, sillä monet työnantajat vaativat suomen kielen osaamista kausityöntekijöiltä. Tämä osaltaan sulkee pois suurimman osan hakijoista muista Pohjoismaista sekä muualta Euroopasta, joten yhteistyötä on vaikea perustella. Kielivaatimukset vaikuttavat myös työpaikkojen sijaintiin, sillä yhteistyötä tehdään eniten työnantajien kanssa kaksikielisillä (ruotsi-suomi) alueilla. Vuonna 2023 yhteensä 147 suomalaista nuorta sai Nordjobbin kautta töitä muista Pohjoismaista. Vuoden aikana Nordjobbia esiteltiin nuorille eri lukioissa, oppilaitoksissa, messuilla ja opiskelijajärjestöissä ympäri Suomea. Keväällä Nordjobb osallistui myös messukiertueelle Lapissa yhteistyössä TE-toimiston, Rajaneuvonnan ja eri oppilaitosten kanssa.

Työmarkkinatoiminnan saralla PNN ja Nordjobb jatkoivat aktiivista markkinointia etenkin suomalaisten työnantajien suuntaan. Ruotsalainen yleisradioyhtiö SVT teki kesän 2023 aikana Suomeen tulevista ruotsalaisista nordjobbareista televisiosarjan, joka on nähtävissä vain Ruotsissa. Suomeen tulleille nuorille tarjottiin mahdollisuuksia kokea suomalaista kulttuuria ja luoda verkostoja. Syksyn 2023 aikana toteutettiin myös perinteinen Alternativ Norden -tapahtuma, jonka tarkoituksena on levittää tietoa Pohjoismaissa työskentelemisen mahdollisuuksista.

UNR:n istunto 2023

Kuva: Emma Reijonen, [@emmasreijonen](#)

Nuorten Pohjoismaiden neuvoston (UNR) vuosittainen istunto järjestettiin 2023 Oslossa. Aikaisemmista vuosista poiketen istunnon yhteydessä ei järjestetty seminaaria, vaan istunto aloitettiin jo perjantaina iltapäivällä, jotta kokous ehtisi käsitellä suuremman määrän aloitteita. Istuntoon osallistui noin 80 nuorta ympäri Pohjolaa. Istunnon aikana valittiin uudeksi presidentiksi toimikaudelle 2024 Anders P. Hansen sekä puheenjohtajisto. Istunto käsiteli 39 aloitetta, joista 27 hyväksyttiin. Nämä aloitteet tullaan viemään edelleen Pohjoismaiden Neuvoston valiokuntiin.

Ruotsin kielen edistäminen

Svenska nu -verkosto tarjoaa erilaisia oppiainerajat ylittäviä ohjelmia, jotka tukevat ruotsin opetusta suomenkielisissä kouluissa. Ohjelmat ovat maksuttomia kouluille, ja tarjontaan kuuluu kaikkea työpajoista ja luennoista elokuvanäytöksiin sekä teatteri- ja musiikkiesityksiin. Verkoston kouluohjelmat toteuttavat opetussuunnitelmien perusteiden tavoitteita tukemalla kielikasvatusta ja kehittämällä oppilaiden kielitietoisuutta ja kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa.

Svenska nu kehitti itse ja yhteistyössä muiden kanssa 16 uutta ohjelmaa, esimerkiksi kahden nuoren ruotsinsuomalaisen kouluvierailun, jonka aikana nuoret kertoivat ruotsinsuomalaisesta nuorisokulttuurista ja millaista oli olla mukana tekemässä SVT Playn Brus-nuorisosarjaa sekä suomenkielisen opiskelijan luennon ruotsin kielellä opiskelemisesta. Ammatilliselle toiselle asteelle kehitettiin käytännöllinen Svenska i en virtuell verklighet -työpaja, jossa pelataan VR-laseille suunniteltua kielipeliä.

Svenska nu julkaisi kuusi uutta oppimateriaalia vuonna 2023. Häll koll -kuullunymmärtämissarja keskittyy ruotsalaisiin ilmiöihin, juhlapyhiin ja ajankohtaisuuksiin tavoitteena lisätä oppilaiden naapurimaatietoutta. Vuonna 2023 vietettiin Kustaa Vaasan valtaannousun 500-vuotisjuhlaa, ja Svenska nu huomioi juhluvuoden tuottamalla siihen liittyvän oppimateriaalin. Myös Bamse-sarjakuvalehden 50-vuotisjuhla huomioitiin oppimateriaaleissa. Svenska nu tuotti yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa lisäksi Boken om mina språk -materiaalin, joka tukee oppilaiden kielen kehittymistä ja kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä itsetuntoa ja itsetuntemusta.

Kielisaareke-projektista tuli osa Svenska nu -verkoston toimintaa 2023. Projekti toimi aluksi kahden vuoden ajan Kuntaliitossa. Kielisaarekkeet ovat yksikielisiä suomenkielisiä kuntia, joilla tarjotaan ruotsinkielistä koulutusta. Projektin tavoitteena on tukea ja kehittää ruotsinkielistä koulutusta nykyisillä kielisaarekkeilla sekä myötävaikuttaa uusien kielisaarekkeiden kehittymiseen.

Syksyllä käynnistyi uusi kahdenvälinen ystävyyskouluprojekti Tandem Agera yhden suomalaisen ja yhden ruotsalaisen ilmaisutaitoa ja tanssia painottavan lukion välillä. Tavoitteena on kerätä kokemuksia, jotta projektia voidaan kehittää ja laajentaa sisältämään useita kahdenvälisiä koulupareja, joissa on erilaisia painotuksia kuten urheilu ja musiikki. Svenska nu juhlisti 26. syyskuuta vietettävää Euroopan kieltenpäivää yhdessä Euroopan komission Suomen-edustuston kanssa järjestämällä Hanasaaressa opettajille suunnatun seminaarin sekä monikielisen juhlakonsertin.

LIITTEET

Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti vuonna 2023

Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2023 budjetti oli 987 488 tuhatta Tanskan kruunua. Budjetti katetaan liki kokonaan eri Pohjoismaiden maksuosuuksilla, jotka jyvitetään maiden bruttokansantulon perusteella. Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin osuudet Pohjoismaiden ministerineuvoston budjeteissa sisältyvät emämaiden maksuosuuksiin.

Maiden budjettiosuudet 2021-2023 (milj. DKK)						
	2021		2022		2023	
Tanska	208,3	21,8 %	216,5	22,2 %	233,4	22,8 %
Suomi	159,6	16,7 %	164,4	16,9 %	177,1	17,3 %
Islanti	15,3	1,6 %	15,7	1,6 %	15,4	1,5 %
Norja	265,6	27,8 %	270,1	27,7 %	265,1	25,9 %
Ruotsi	306,7	32,1 %	307,2	31,5 %	332,7	32,5 %

Vaihtokurssi on ollut 1 € ≈ 7,44 DKK.

Vuoden 2023 budjetti (987 488 tuhatta Tanskan kruunua) on n. 133 m€. Suomen maksuosuus n. 29 m€ sisältää lisäksi tasausmaksun, joka pohjautuu Pohjoismaiden valtiosopimukseen pääsystä korkeampaan koulutukseen.

Vuoden 2023 budjettia valmisteltiin yhteistoiminnassa Pohjoismaiden neuvoston kanssa.

Vuoden 2023 budjettikirja, joka on tilattavissa myös painettuna versiona, löytyy skandinaavisena kieliversiona sekä tiivistelmänä suomeksi osoitteista:

<https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1727982/FULLTEXT01.pdf>

<https://pub.norden.org/politknord2023-722/>

.....

Pohjoismaiset kokoukset, seminaarit ja konferenssit vuonna 2023

POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN POLIITTISET SUUNTAVIIVAT

Pääministereiden yhteistyö

- 25.-26.6. Pohjoismaiden pääministerien kesäkokous (N8)
31.10. Pohjoismainen pääministerikokous istuntoviikolla (N8)

Yhteistyöministereiden yhteistyö (MR-SAM)

- 24.1. NSK, virtuaal kokous
31.1. MR-SAM, Kööpenhamina
18.4. NSK, Kööpenhamina
26.4. MR-SAM, virtuaal kokous
25.5. NSK, virtuaal kokous
31.5.-2.6. MR-SAM, Reykholt
7.9. NSK, Reykjavik
13.9. MR-SAM, virtuaal kokous
24.10. NSK, virtuaal kokous
31.10. MR-SAM, Oslo
7.12. NSK, Kööpenhamina

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö

- 25.1. N5 ulkoministerit, virtuaal kokous (VSI)
27.3. N5 ulkoministerit, virtuaal kokous
12.-13.6. N5 ulkoministerit, Isafjördur
23.8. N5 ulkoministerit, virtuaal kokous
1.11. N5 ulkoministerit, Oslo
13.12. N5 ulkoministerit, virtuaal kokous

Puolustuspoliittinen yhteistyö

- 29.-30.3. PSC (Policy Steering Committee) –kevätkokous
20.-21.6. Nordefco-ministerikokous Reykjavikissa
26.-27.10. PSC (Policy Steering Committee) –syyskokous Uppsalassa
22.-23.11. Nordefco-ministerikokous Tukholmassa

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ ERI SEKTOREILLA

Kulttuuriyhteistyö

- Ministerikokoukset
3.5. MR-K 1/2023, etäkokous
1.11. MR-K 2/2023, Oslo
Virkamieskokoukset
13.-14.3. ÄK-K 1/2023, etäkokous
12.-13.9. ÄK-K 2/2023, Borgarnes
12.-13.12. ÄK-K 3/2023, Kööpenhamina

Muut kokoukset

Kulttuuriministerineuvosto ja Pohjoismaiden neuvoston Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta pitivät 1.11.2023 yhteiskokouksen Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Oslossa. Kokouksessa keskityttiin kolmeen teemaan: 1) uuden pohjoismaisen kulttuuripoliittisen yhteistyöohjelman 2025–2030 valmistelu, 2) suositus 49/21 Gemensam strategi för idrottsevenemang i Norden samt stöd till anordnande av idrottsevenemang för barn och unga i Norden ja 3) Pohjoismaiden neuvoston palkintoihin liittyvien palkintosääntöjen tarkastelu ja päivittäminen.

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön virkamieskomitea (ÄK-K) piti vuosittaisen kokouksensa pohjoismaisten kulttuuritalojen ja -instituutioiden johtajien kanssa ajankohtaisista asioista 1.11.2023 Oslossa Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Samalla se tutustui Oslossa sijaitsevan Nordforskin toimintaan. OKM:stä tilaisuuksiin osallistuivat kulttuuriasianneuvokset Riitta Heinämaa ja Hanna Koskimies.

Pohjoismaisen kulttuuripiste ja Pohjoismaiden ministerineuvosto järjestivät 6.9.2023 Suomenlinnassa yhteistyöfoorumin nimeltä Joint meeting 2023, johon osallistuivat avustus- ja tukiohjelmien asiantuntijaraatien jäsenet Pohjoismaista ja Baltiasta. Foorumin teemana oli Analysis, measuring the results of granted funding. Kulttuuriyhteistyön virkamieskomiteaa (ÄK-K) foorumissa edustivat kulttuuriasianneuvokset Riitta Heinämaa ja Hanna Koskimies opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Keskeiset tapahtumat

Tanskan kulttuuriministeriö koordinoi ajatuspajan Nordisk tankesmedja för tech och demokrati työskentelyä ja järjesti ajatuspajan laatiman raportin A Nordic approach to democratic debate in the age of Big Tech julkaisemisen johdosta 18.4.2023 konferenssin Kööpenhaminassa. OKM:stä konferenssiin osallistuivat kulttuuriasianneuvokset Riitta Heinämaa ja Laura Mäkelä, jotka osallistuivat myös 1.12.2023 Espoossa järjestettyyn Pohjoismaiseen demokratiapäivään, jonka aiheena oli teknologia, media ja tulevaisuus. Demokratiapäivän järjestivät Hanasaaren ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus yhteistyössä Anders Chydenius-säätiön, Sitran ja NORDIS/DECA-verkoston kanssa.

Kulttuuriministereiden päätöksen mukaisesti kulttuurisektori osallistui yhteispohjoismaiseen paviljonkiin YK:n COP2028 ilmastokokouksessa, joka järjestettiin Dubaissa. Kulttuuriministerineuvosto nosti 6.12.2023 järjestämässään ohjelmassaan esiin kulttuurin sekä median ja journalismin merkityksen ilmastotyössä. Ohjelmassa Reporting Climate Change. Journalism in Times of Urgency keskustelivat Unesco-asiantuntijat ja nuoret toimittajat, jotka ovat osallistuneet yhteistyöohjelmaan Nordic-Canadian Fellowship in Environmental Journalism.

<https://www.norden.org/en/publication/dispatches-stories-hope-resilience-and-change-nordic-canadian-fellows-environmental>

Paviljonkiin sisältyi myös keskustelu No transformation without imagination – the power of art and culture for green transformation, jonka yhteydessä oli mahdollisuus nähdä grönlantilaisen taiteilijan Jessie Kleemanin videoperformanssi Arkhticós Dolorös (Arctic Pain). Paneelikeskustelujen lisäksi ohjelmaan sisältyi pohjoismaisen vastaanotto Arts, Culture and Climate: Networking Reception, jossa puhuivat Kleemanin lisäksi Guðlaugur Þór Þórðarson (Islannin ympäristö-, energia- ja ilmastoministeri sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston ympäristö- ja ilmastoasioiden ministerineuvoston puheenjohtaja vuonna 2023), HRH Jordanian prinsessa Dana Firas (presidentti, Petra National Trust) ja Sneška Quaedvlieg Mihailović (pääsihteeri, Europa Nostra).

Koulutus ja tutkimusalan yhteistyö

Ministerikokous

- 3.5. MR-U 1/23, Reykjavik, Islanti
- 8.11. Islanti järjesti ensimmäisen lasten ja nuorten ministerikokouksen Teamsin välityksellä. Painopisteinä olivat hyvinvointi, oikeudet ja digitalisaatio. Ministeri Bergqvist osallistui.

Virkamieskomitean kokoukset

- 28.2. ÄK-U 1/23, Kööpenhamina
- 9.6. ÄK-U 2/23, Akureyri, Islanti
- 25.9. ÄK-U 3/23, virtuaalokokous
- 28.11. ÄK-U 4/2023, Kööpenhamina

Tapahtumat

- 11.5. NVL konferenssi Reykjavik, Islanti
- 25.-26.9. Pohjoismaiden yliopistojen rehtoreiden tapaaminen, Reykjavik, Islanti
- 10.-11.10. Rauhankonferenssi, Reykjavik, Islanti
- 1.-3.11. Nuorisokonferenssi, Reykjavik, Islanti
- 24.-25.11. Nuorisokuukausi marraskuussa. Virtuaalisen nuorisokuukauden päätteeksi loppukonferenssi
- 16.11. Advancing child rights and democratic school environments: Embracing diversity and combating hate speech – seminarium, Reykjavik
- 7.12. Unlocking Potential - Effective Strategies for Supporting Immigrant Children – seminaari, Reykjavik

Ympäristö

Ympäristö- ja ilmastoyhteistyötä tehtiin pääosin kuudessa pysyvässä asiantuntijaryhmässä ja isommissa hankekokonaisuuksissa, jotka toteuttivat ministerineuvoston visiota 2030. Ympäristö- ja ilmastoministerit tapasivat sekä keväällä että syksyllä. Rakentamisesta vastaavien ministerien kokous pidettiin syyskuussa ja aluepolitiikasta vastaavat ministerit tapasivat lokakuussa. Ympäristö- ja ilmastoasioiden virkamieskomitea kokoontui neljä kertaa, kuten aluepolitiikan virkamieskomitea.

Ympäristö- ja ilmastoministereiden kokoukset (MR-MK)

- 11.5. MR-MK, Borgarfjordur
- 1.11. MR-MK, Oslo

Virkamieskomitean (ÄK-MK) ja työvaliokunnan (AU) kokoukset

- 9.-10.3. ÄK-MK, Kööpenhamina
- 17.4. AU
- 1.6. AU
- 21.6. ÄK-MK
- 28.8. AU
- 29.8. ÄK-MK, Vestmannasaaret
- 21.-22.11. AU
- 12.-13.12. ÄK-MK

Rakentamisesta vastaavat ministerit pitivät kokouksensa Reykjavikissa 27.09.

Rakentamisen harmonisoinnin ohjausryhmä piti vuoden aikana vain yhden kokouksen.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka

MR-N

- 12.10. Kööpenhamina

- ÄK-N
 14.2. etäkokous
 27.4. etäkokous
 19.9. Reykjavik
 23.11. Kööpenhamina
Tärkeimmät hankkeet
 Exploring Domestic Tourism in the Nordics –hanke
 EXPO Osaka 2025
- MR-E
 18.10. Reykjavik
- ÄK-E
 7.3. Kööpenhamina
 7.-9.6. Akureyri
 5.9. Kööpenhamina
 7.12. Kööpenhamina
Uudistunut uusiutuvan energian ja vedyn työryhmä (NAFH) käynnisti toimintansa 2023.
 Työryhmä kokoontui:
- 21.6. etäkokous
 14.9. Oslo
 9.11. Reykjavik ja etäkokous
- MR-R
 19.10. Reykjavik
- ÄK-R
 9.2. Kööpenhamina
 3.5. Torshavn, Färsaaret
 20.9. Isafjödur, Islanti
 9.12. Kööpenhamina
- Yhteistyö talous- ja finanssisektorilla
- MR-Finans
 8.11. Bryssel
- ÄK-Finans
 7.3. Kööpenhamina
 19.9. Reykjavik
 11.12. virtuaalokokous
- Maa- ja metsätalous- sekä kalastus- ja elintarvikesektori
- MR-FJLS
 21.6. Keflavik
ÄK-FJLS yhteiskokous
- 17.11.
- ÄK-EKSE
 9.3. Kööpenhamina
 3.5. etäkokous
 4.9. etäkokous
 27.9. etäkokous
- ÄK-LIVS
 20.-21.3. Kööpenhamina

- 4.-5.10. Reykjavik
ÄK-Jord ja Skog
- 19.4. Reykjavik
- 22.11. etäkokous
ÄK-FISK
- 26.4. Reykjavik
- 9.11. Kööpenhamina
- 11.12. etäkokous

Sosiaali- ja terveystieteiden politiikka

- Pohjoismainen sosiaali- ja terveystieteiden ministerineuvosto (MR-S)
- 22.3. Reykjavik
- 11.9. virtuaalisesti (epävirallinen kokous sektorin yhteistyöohjelmasta 2025-30)
- Pohjoismainen sosiaali- ja terveystieteiden virkamieskomitea (ÄK-S)
- 8.2. Kööpenhamina
- 1.6. Reykjavik
- 27.-28.9. Torshavn, Färsaaret
- 22.11. virtuaalisesti (troikkakokous)
- 4.12. virtuaalisesti (budjettikokous)
- Muut tapahtumat
- 23.3. Mielen terveyden huippukokous, Reykjavik
- 25.-26.5. WGEMA:n vuosikokous ja seminaari tulevaisuuden apteekkeista, Reykjavik
- 31.5. Vammaisneuvoston kokous ja innovaatiofestivaali, Reykjavik
- 1.6. Konferenssi digitaalisuudesta ja vammaisista, Reykjavik
- 2.6. Pohjoismainen hyvinvointifoorumi, Reykjavik
- 13.6. Pohjoismainen COPS16 sivutapahtuma, New York
- 28.8. Konferenssi ikäihmistien sosiaali- ja terveyspalveluista, Reykjavik
- 5.-7.9. Pohjoismaisten tilastokomiteoiden Nomesko ja Nososko vuosikokous, Kööpenhamina
- 19.9. Konferenssi kansanterveydestä ja alkoholipolitiikasta, Reykjavik
- 21.9. "Public Health Preparedness" konferenssi, Reykjavik
- 13.10. Pohjoismainen kansliapäällikkökokous, Kööpenhamina
- 15.10. Konferenssi ikäihmisistä ja ilmastosta, Reykjavik
- 19.-20.10. Vammaisneuvoston kokous, Kööpenhamina
- 14.11. Nordic Health 2030 konferenssi, Islanti

Tasa-arvo yhteistyö

- Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain ministerineuvosto (MR-JÄM)
- 26.9. Reykjavik
- Tasa-arvo- ja LGBTI-asiain virkamieskomitea (ÄK-JÄM)
- 6.2. virtuaalisesti
- 6.6. Kööpenhamina
- 28.11. Reykjavik
- Muut tapahtumat
- 6.3. Meeting of UN Women Executive Director and the Nordic Council of Ministers for Gender Equality, CSW67, New York
- 25.4. Gender-Based Violence, Justice, and Knowledge Production in the Nordic Region, Reykjavik

Työelämää koskeva yhteistyö

	<u>MR-A</u>
30.11.	Reykjavik
	<u>ÄK-A</u>
18.-19.4.	Kööpenhamina
19.-20.10.	Akureyri
	<u>Työmarkkinajaosto</u>
14.-15.3.	Reykjavik
19.-20.9.	Kööpenhamina
	<u>Työoikeusjaosto</u>
15.-16.3.	Reykjavik
20.-21.9.	Tukholma
	<u>Pohjoismaiden, Baltian maiden ja Puolan informaatiokokous</u>
8.12.	Bryssel

Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö

	<u>Oikeusministerikokous</u>
syyskuu	Islanti
	<u>ÄK-just</u> kolme kertaa

Digitalisaatio

	<u>MR-Digital</u>
22.9.	Reykjavik
	<u>HNG-Digital</u>
23.5.	Kööpenhamina
21.9.	Reykjavik
30.11.	online
	<u>Muut tilaisuudet</u>
9.11.	Kööpenhamina, korkean tason seminaari: Cross Border Digital Services (CBDS) Seminar https://www.digdir.no/internasjonalt-arbeid/cross-border-digital-services-cbds-seminar/4563

MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

Rajaestetyö, rajaesteneuvoston kokoukset

15.-16.2.	Rajaesteneuvoston kokous Helsingborgissa
14.-16.3.	Rajaesteneuvoston kokous Pohjoismaiden neuvoston teemaistunnon yhteydessä Reykjavikissa
1.-2.6.	Rajaesteneuvoston kokous Reykjavikissa
4.10.	Rajaesteneuvoston kokous Kööpenhaminassa
30.10.-2.11.	Rajaesteneuvoston kokous PN:n istunnon yhteydessä Oslossa

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen poikkihallinnollinen pohjoismainen asiantuntijaryhmä kokoontui kolme kertaa

Liikenne

- 10.1. Pohjoismainen meriliikennepoliittinen kokous Kööpenhaminassa
 8.-9.5. BEAC:n liikenne- ja logistiikkatyöryhmän kokous Helsingissä
 31.10.-1.11. Suomen, Norjan, Ruotsin ja Islannin liikenneministereiden epävirallinen kokous Islannissa
 6.11. BEAC:n liikenne- ja logistiikkatyöryhmän etäkokous

Maahanmuutto- ja kansalaisuusasiat ml. maahanmuuttoon ja pakolaisiin liittyvä yhteistyö

- 14.6. Maahanmuuttoasioiden korkean tason virkamiestyöryhmä (NSHF), Kööpenhamina
 28.-29.8. Maahanmuutto-asioiden yhteistyöryhmän paluualatyöryhmän kokous, Kööpenhamina
 30.-31.10. Maahanmuuttoasioiden ministerikokous (NSHF), Kööpenhamina
 30.11. Pohjoismaisen kansalaisuustyöryhmän kokous, Helsinki

Pakolaisten ja maahanmuuttaneiden kotoutumisen edistämiseen liittyvä yhteistyö

- 25.10. Epävirallinen kotoutumisesta vastaavien ministereiden kokous, Reykjavik

Nuorisoyhteistyö

- 10.-12.2. Midwinterfest – Risteily tukholmaan, jäsenille
 23.3. Pohjolan Päivä – Suurtahtuma Kansallismuseossa
 20.-23.4. Pohjoismaisen vaikuttajaohjelman matka Tanskaan – Pohjoismaiden Neuvoston vierailu Kristina Háfossin vieraana, Ungdomen Folkemøde Nord, jäsenille
 27.4. Kevätkokous ja strategiaworkshop, jäsenjärjestöt ja paikallisyhdistykset
 13.-17.7. Mini-rail matka Ruotsiin – Junamatka ruotsissa, jäsenille
 20.-23.7. UNR Sommaläger - Unga politiker samlades på Utøya för att diskutera demokrati
 19.-20.8. Matka Ahvenanmaalle – jäsenmatka ahvenanmaalle, jäsenille
 12.10. Eduskuntavierailu – Kokoomuksen kansanedustajien vierailu teemalla Pohjoismainen yhteistyö, jäsenille
 27.-29.10. UNR Session – UNR:s session i Oslo
 15.11. Alternativ Norden -uratahtuma, avoin kaikille kiinnostuneille
 29.11. Syyskokous ja pamfletinjulkaisuutilaisuus – jäsenjärjestöt ja paikallisyhdistykset
 3.-5.12. Vierailu Saamelaiskäräjillä – jäsenmatka yhteistyössä Saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston kanssa, jäsenille